

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Zkušenosti seniorů s moderní domácí a osobní technikou

Bakalářská práce

Autor práce: Oltová Dagmar

Studijní program: Rehabilitace

Studijní obor: Rehabilitační a psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory

Vedoucí práce: Mgr. Petra Zimmelová, Ph. D.

Datum odevzdání práce: 3. 5. 2013

Abstrakt

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma Zkušenosti seniorů s moderní domácí a osobní technikou.

V 21. století je pro většinu z nás běžné každodenní používání moderní technologie, jako jsou mobilní telefony, platební karty, digitální fotoaparáty a další technické vymoženosti. Ovšem existuje skupina obyvatel, která tato zařízení nevyužívá tolik, jako ostatní. Jedná se o seniory.

V teoretické části jsem čerpala z uvedených zdrojů a zaměřila se na vysvětlení jednotlivých pojmů, které souvisí s tématem práce. Tato část je rozdělena na čtyři okruhy. V prvním okruhu jsem se zaměřila na vysvětlení pojmu stáří a stárnutí, ve druhém okruhu jsem nahlédla do stárnutí v 21. století, třetí okruh se zabývá komunikací se seniory a poslední okruh je zaměřen na moderní domácí a osobní techniku.

Ve výzkumné části jsem se soustředila na splnění cíle a zodpovězení výzkumné otázky. Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaké zkušenosti mají senioři s používáním moderní domácí a osobní techniky. Jako výzkumnou otázku jsem si zvolila: S čím mají senioři největší problém ohledně používání moderní domácí a osobní techniky? Vzhledem k danému tématu byl zvolen kvalitativní výzkum a metoda polořízeného rozhovoru. Výzkumný soubor tvořilo osm seniorů z Českých Budějovic, konkrétně se jednalo o seniory, kteří žijí v Domově pro seniory U Hvízdala, v Domě s pečovatelskou službou CSS Staroměstská a v Domově pro seniory Máj. Měla jsem připraven základní okruh otázek a podle potřeby se doptávala na doplňující otázky. Rozhovory probíhaly v příjemném prostředí, po domluvě se sociální pracovníci. Respondenti s výzkumem souhlasili a také souhlasili s nahráním rozhovoru na diktafon. Rozhovory jsem si pečlivě zaznamenávala a vyhodnotila. Výzkum byl realizován v březnu 2013.

Výsledky shrnují informace, ke kterým jsem během rozhovorů dospěla. I přes svůj věk senioři moderní technologii využívají. Nejvyužívanější jsou mobilní telefony, televize a rádia. Platební karty, digitální fotoaparáty a sKarty patří mezi méně využívané či nevyužívané. Nejvíce zkušeností mají respondenti s rádiem, které vlastní všichni dotazovaní, s televizí, kterou má sedm z osmi dotazovaných a mobilní telefon, který vlastní pět z dotazovaných, ale ostatní dříve také vlastnili mobilní telefon. Hlavní

výzkumnou otázkou jsem měla zjistit, s čím mají senioři největší problém ohledně moderní domácí a osobní techniky. U mobilního telefonu dělá seniorům největší problém ovládání, způsobené špatným zrakem, malými písmeny, malými tlačítky či složitostí telefonu. U platebních karet jako největší problém respondenti vidí nutnost docházení do bankomatů. Uvádí zde i strach z přepadení, zneužití, či ztráty platební karty a peněz. Hlavní problémy u sKaret se podobají platebním kartám, docházení do bankomatu, zneužití či přepadení. Dalším problémem zde vidím malou informovanost seniorů. Někteří netuší, k čemu sKarty mají sloužit. Televizor je pro některé volnočasovou aktivitou. Hlavní problém zde je naladění kanálů. Dotazovaní senioři uvedli, že by museli žádat o pomoc někoho jiného. Dalším problémem, který respondenti uvádějí, je problém s natavením TV. Nejméně problémů mají respondenti s rádiem. Většina nemá žádné problémy, ostatní uvádějí, že největší problém dělá respondentům ovládání rádia, např. při ladění rozhlasových stanic není cit na točení kolečkem. Ostatní problémy nemají a v užívání rádia vidí spíše pozitiva.

Závěrem si myslím, že by bylo vhodné zavedení kurzů, které se budou věnovat určité problematice, např. kurzy pro seniory ohledně mobilních telefonů, platebních karet či digitálních fotoaparátů. Také by možná pomohla větší informovanost, více článků, reklam či přednášek, například přednáška o sKartách by určitě byla vítána vzhledem k tomu, že senioři jako jeden z největších problémů uvádí malou informovanost.

Bakalářská práce by mohla sloužit k informovanosti ostatních o dané problematice.

Klíčová slova:

Senior

Stárnutí

Moderní technika

Stárnutí v 21. století

Mobilní telefon

Platební karta

Abstract

For my bachelor thesis I have chosen the topic Experience of Seniors with a Modern Home and Personal Technology.

In the 21st century is for most of us common everyday use of modern technology, such as mobile phones, credit cards, digital cameras and other technical devices. However, there is an amount of population who do not use these devices as much as the others. They are the seniors.

In the theoretical part I drew from the listed sources and focused on explanations of particular terms which are related to the theme of the work. This part is divided into four sections. In the first section I focused on the explanation of the terms old age and ageing, in the second section I looked on the ageing in the 21st century, the third section deals with the communication with seniors and the last section is focused on the modern home and personal technology.

In the research section I focused on achieving of the aim and answering the research questions. The aim of the bachelor thesis was to find out what experience seniors have with the use of modern home and personal technology. As a research question I have chosen: What problems do seniors have when using modern home and personal technology? According to the topic, a qualitative research and the method of semi guided interview were chosen. The research group consisted of eight seniors from České Budějovice, who have been living in the Rest home U Hvízdala, the Nursing home CSS Staroměstská and in the Rest home Máj. I had prepared the basic questions and if appropriate I asked supplemental questions. The interviews were carried out in a pleasant background after the consultation with the social worker. Respondents agreed with the research and they also agreed with recording of the interview on a dictaphone. I recorded the interviews carefully and then evaluated them. The research was carried out in March.

The results summarize the information which I took during the interviews. Despite their age seniors use modern technology. The most used devices are mobile phones, televisions and radios. Credit cards, digital cameras and sCards are among the less used

or unused devices. Most respondents have experience with a radio, owned by everyone interviewed, then with a television, owned by seven out of eight respondents, and a mobile phone, owned by five respondents but others formerly also owned a mobile phone. The main research question should find out what is the biggest problem when using modern home and personal technology. Speaking about a mobile phone, seniors have the biggest problem when operating, caused by bad eyesight, small letters, small buttons or complicacy of a mobile phone. The biggest problem with credit cards is, according to respondents, a necessity of attendance at cashpoints. They also stated the fear of assault, misuse or loss of credit card and money. The main problems with sCards are similar to those with credit cards; attendance at cashpoints, misuse or assault. Another problem which I encountered is a lack of information for seniors. Some of the seniors have no idea what is the purpose of sCards. Television is for some a leisure time activity. The main problem here is a tune of channels. Addressed seniors stated that they would have to ask someone else for help. Another problem, as they states, occurs when setting of a television. Respondents have the least problems with a radio. The majority has no problems, others mention that the biggest problem occurs when operating a radio, for instance they have no sense for spinning wheel when tuning radio stations. Others do not have problems and the use of a radio sees rather positively.

In conclusion, I think that it would be appropriate to introduce courses which would deal with a specific issue, for example courses for seniors with regard to mobile phones, credit cards or digital cameras. It would be probably helpful to inform seniors more and to provide more articles, advertisements and lectures, for example the lecturer about sCards would be certainly welcome according to the fact, that seniors states a little information as one of the biggest problems.

The bachelor thesis could serve for others as information about the given topic.

Keywords:

Senior

Ageing

Modern technology

Ageing in the 21st century

Mobile phone

Credit card

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Oltová Dagmar

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce, Mgr. Petře Zimmelové, Ph.D za odborné vedení práce a cenné připomínky a rady, které mi věnovala při zpracování. Také bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří mi umožnili rozhovor. V neposlední řadě chci poděkovat své rodině za podporu při studiu.

Obsah

Úvod.....	11
1. Současný stav dané problematiky.....	12
1. 1 Stárnutí a stáří	12
1. 1. 1 Definice stárnutí a stáří.....	12
1. 1. 2 Pojem senior	13
1. 1. 2 Dělení stáří.....	13
1. 1. 2. 1 Biologické stáří	14
1. 1. 2. 2 Kalendářní stáří.....	14
1. 1. 2. 3 Sociální stáří	15
1. 1. 3 Demografie stárnutí v ČR.....	15
1. 2 Stárnutí v 21. století	16
1. 2. 1 Aktivní stáří	16
1. 2. 2 Ageismus	17
1. 2. 2. 1 Mýty o stáří.....	18
1. 2. 3 Moderní senior.....	19
1. 2. 4 Vzdělávání seniorů	20
1. 3 Komunikace se seniory	21
1. 3. 1 Zásady komunikace se starým člověkem	21
1. 3. 2 Druhy komunikace	22
1. 3. 2. 1 Verbální komunikace.....	22
1. 3. 2. 2 Neverbální komunikace	22
1. 3. 3 Bariéry v komunikaci se seniory	23
1. 4 Moderní domácí a osobní technika	23

1. 4. 1 Mobilní telefon	24
1. 4. 1. 1 Mobilní telefon pro seniory	24
1. 4. 1. 2 Mobilní tarify pro seniory	25
1. 4. 2 Platební karta	25
1. 4. 2. 1 Bankovní účty pro seniory	26
1. 4. 3 sKarty	27
1. 4. 4 Televize	28
1. 4. 5 Rádio.....	29
1. 4. 6 Fotoaparát	30
1. 4. 6. 1 Vzdělávací kurzy pro seniory	30
2. Cíl práce a výzkumné otázky	31
2. 1 Cíl práce	31
2. 2 Výzkumné otázky.....	31
3. Metodika	31
3. 1 Použitá metodika	31
3. 2 Charakteristika výzkumného souboru	32
3. 3 Proces sběru dat.....	32
4. Výsledky	33
5. Diskuze	64
6. Závěr	69
7. Seznam použitých zdrojů.....	71
8. Klíčová slova	77
9. Přílohy.....	78

Úvod

V současné době je pro každého z nás běžné používání moderní technologie. Každodenně používáme mobilní telefony, platební karty, digitální fotoaparáty a další technické vymoženosti. Jedna skupina obyvatelstva tato zařízení využívá výrazně méně než ostatní, jedná se o seniory. Ti často mají své zvyky a tradice a je pro ně obtížné zakomponovat moderní technologii do svého života. Někteří se jim brání a nechtějí je přijmout. Na druhou stranu přibývá seniorů, kteří mají zájem o její využívání a jsou ochotní se ji naučit obsluhovat. V některých případech společnost vychází seniorům vstříc a pořádá určité kurzy, které mají za úkol pomoci seniorovi seznámit se a orientovat se v dané problematice. I přesto si myslím, že v současné době je na seniory zapomínáno. Např. mobilní telefony pro seniory jsou sice v prodeji, ale mnoho seniorů vlastní nevyhovující telefony, které mají malá tlačítka, malý displej a spoustu zbytečných funkcí.

Toto téma jsem si vybrala, protože je pro mě osobně zajímavé a mám s ním vlastní zkušenost. Během praxe jsem se setkala s různými problémy. Senioři často volají jinam, než původně chtěli, rozladí si televizi a neumějí si ji dát do pořádku, mají problém s psaním SMS, přečtením SMS, s dobitím kreditu, nepamatují si PIN u své platební karty, atd. Také se domnívám, že je toto téma doposud opomíjeno a není dostatek relevantních informací o této problematice.

Teoretická část se zaměřuje na vysvětlení jednotlivých pojmů, které souvisí s tématem práce. Soustředí se na vysvětlení pojmů stáří a stárnutí, stárnutí v 21. století, popis moderní domácí a osobní techniky a nahlédnutí do komunikace se seniory.

Výzkumná část se soustředí na splnění cíle a zodpovězení výzkumné otázky. Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké zkušenosti mají senioři s používáním moderní domácí a osobní techniky. Jako výzkumná otázka je zvolena: S čím mají senioři největší problém ohledně používání moderní domácí a osobní techniky? Vzhledem k danému tématu je zvolen kvalitativní výzkum a metoda polostandardizovaného rozhovoru. Výzkumný soubor budou tvořit vybraní senioři z Českých Budějovic.

1. Současný stav dané problematiky

1. 1 Stárnutí a stáří

Stárnutí přestalo být výsadou několika šťastných a je dopřáno většině z nás. Zatím nikdy v historii lidstva se tolik lidí nedožilo vlastního stáří, tedy 80 nebo 90 let. Také v České republice jsou zřejmé tyto populační trendy a prodlužování střední délky života vykazuje nejrychlejší růst ze všech postkomunistických evropských zemí. (46)

1. 1. 1 Definice stárnutí a stáří

„Stárnutí je specifický, nevratný a neopakovatelný biologický proces, univerzální pro celou přírodu. Jeho průběhu říkáme život.“ (47, str. 17) V tomto období nastupují v jednotlivých orgánech na všech úrovních specifické degenerativní, morfologické a funkční změny. (47).

„Stárnutí představuje neodvratný fyziologický děj, který je vlastně cestou do stáří, jenž je poslední ontogenetickou periodou lidského života.“ (52, str. 15)

Stáří není nemoc ani postižení. *„Ve skutečnosti je stáří přirozenou fází života, ve které se častěji objevují různé zdravotní i sociální obtíže vyvolané jak postupnými fyziologickými degenerativními změnami organismu, tak i větším rizikem vzniku řady onemocnění, zdravotních oslabení nebo úrazů.“* (43, str. 145)

Stáří je konečnou etapou procesu stárnutí nebo konečnou etapou vyměřeného trvání života. S definicí stáří jsou obtíže a po staletí se jej snaží definovat umělci, filozofové a v poslední době též přírodovědci. Dnes se ve většině zemí přijímá 15letá periodizace lidského věku navržená Světovou zdravotnickou organizací.

Podle definice WHO se stáří člení na tři období:

- 60 – 74 let: rané stáří
- 75 – 89 let: vlastní stáří
- 90 a více let: dlouhověkost

Podle ekonomického hlediska se dělí také na produktivní a poproduktivní. V současné době je populární označení stáří jako třetí věk, kde prvním věkem je dětství a dospívání a druhým věkem dospělost.. (47)

Často dochází k rozporům mezi stářím kalendářním a stářím biologickým. Za kalendářní stáří se považuje věk člověk, za biologické stáří zdatnost člověka, míra involuce. (17)

1. 1. 2 Pojem senior

Člověk si pokládá otázku, kdo je senior a co senior znamená. Jedná se o kategorii, v níž se protínají biologicko-medicínské aspekty se sociologickými. „*Senior je člověk v završující fázi se specifickým postavením ve společnosti.*“ (40, str. 25)

Senior je kategorie sociální a biologická. Sociální složka způsobuje sociokulturní relativitu kategorie seniora a proměnlivost v různých sociálních a věkových skupinách. Známa je „rozmazanost“ spodní hranice stáří a identifikace starého člověka s rostoucím věkem hodnotitele – pro malé dítě je třicetiletý muž starý a s přibývajícím věkem se vzdaluje hranice stáří. (40) „*Identita seniora je společenský produkt, který je opakovaně redefinován vývojem společnosti a jejími proměnami.*“ (40, str. 25)

1. 1. 2 Dělení stáří

Vymezení a periodizace stáří jsou obtížné. Tradičně se rozděluje stáří kalendářní, biologické a sociální.

1. 1. 2. 1 Biologické stáří

Biologické stáří je dáno dosažením určité míry involučních změn a poklesu potenciálu zdraví. *„Jde o souhrn nevratných biologických změn, případně genových expresí, predikujících zvýšené riziko nemocí, funkčních deficitů, úmrtí, případně i maximální čas zbývající do přirozené smrti u daného člověka.“* (12, str. 25) Biologické stáří není stanovitelné – neexistují žádná přesná kritéria, procesy stárnutí jsou navíc prolntuty s chorobnými změnami. Vnější vyjádřením involučních změn biologického stáří je pokles výkonnosti, míra funkčního zdraví či fenotyp stáří – „stařecké“ změny postavy, postoje, chůze, vlasů, pokožky (vrásky), chrupu, chování atd., ale také subjektivní vnímání věku, související i s vnímáním úbytku či naopak dostatku sil, potenciálu zdraví – je významným faktorem biologického stáří, životní prognózy a rozvoje geriatrické křehkosti. (12)

1. 1. 2. 2 Kalendářní stáří

„Kalendářní stáří je dáno dosažením určitého dohodnutého věku (sociální konstrukt), který vychází z empirie obvyklého, „průměrného“ průběhu života a biologického stárnutí.“ (12, str. 25) Kalendářní stáří je snadno a jednoznačně stanovitelné, takže vyhovuje demografickým i jiným potřebám. O individuálních involučních změnách a o sociálních rolích však nic neříká. Jeho parametry se historicky mění, se zlepšováním zdravotního stavu a prodlužováním naděje dožití se již po řadu generací setrvale pokles potenciálu zdraví zpomaluje a hranice stáří se tak posouvá do vyššího věku. (12)

1. 1. 2. 3 Sociální stáří

„Sociální stáří je dáno souhrnem sociálních změn, změn sociálních rolí, postojů, sociálního potenciálu, souhrnem znevýhodnění a typických životních událostí pokročilého věku, jakými jsou penzionování, pokles životní úrovně, nezaměstnatelnost, veteránství – zastarávání znalostí, odchod dětí z orientační rodiny, ovdovění, ztráta perspektiv a aspirací, přijetí role penzisty a starého člověka, obvykle v souvislosti s funkčními deficity a různou mírou znevýhodnění oproti mládí.“ (12, str. 26) Jde o „vystoupení či vytlačení ze světa mládí“, mladých. Za počátek sociálního stáří se obvykle považuje odchod do důchodu či věk vzniku nároku na starobní důchod. (12)

1. 1. 3 Demografie stárnutí v ČR

Demografie je významnou součástí sociální gerontologie, která se zabývá reprodukcí lidských populací, podmínkami, které ji ovlivňují, a pravidelnostmi, kterými se proces demografické reprodukce řídí. (5)

Stárnutí populace se stává zdravotnickou prioritou ve všech hospodářsky vyspělých zemích. Dochází a bude docházet k přibývání starých lidí. (17) Informace o zvyšování podílu generací starších 65 let je známá od 20. let minulého století. Česká republika však s tímto faktem začala pracovat až téměř na přelomu tisíciletí. (56) *„Z hlediska pečujících profesí je podstatné, že dochází k výraznému přibývání velmi starých lidí ve věku 85 a více let.“* (35, str. 8) V současné době patří k typickým rysům seniorské populace převaha žen z důvodu, že ženy mají vyšší naději dožití než muži. Podle demografických tabulek se právě narozené děvče s největší pravděpodobností dožije 78, 5 let a právě narozený chlapec 72 let. (17)

O tom, že populace stárne a postupně bude přibývat starších osob, svědčí projekce demografického vývoje zpracovaného Českým statistickým úřadem. V roce 2030 by měli lidé nad 65 let věku tvořit 22, 8 % a v roce 2050 dokonce 31, 3 %, což jsou asi tři miliony osob. V roce 2007 tvořily osoby nad 65 let 14, 6 % obyvatel České republiky.

„Demografické prognózy zpracované pro Česko odhadují, že v roce 2050 zde bude žít asi půl milionu občanů ve věku nad 85 let. Pro srovnání – v roce 2007 žilo v Česku v této věkové kategorii 124 937 osob.“ (24, str. 26-27)

1. 2 Stárnutí v 21. století

Až do padesátých let 20. století umírala spousta lidí předčasně. Za posledních sto roků se však střední délka života téměř zdvojnásobila. To, že se člověk dožije vysokého věku, přestává být výjimečné. Jedním z hlavních rysů světové populace 20. století je absolutní i relativní růst počtu seniorů. Civilizační vývoj vede k tomu, že se zvyšuje naděje na dožití stáří a prodlužuje se střední délka života. Absolutně i relativně přibývá lidí starých i velmi starých a dlouhověkých. (53)

Porovnáme-li seniory před sto lety a dnešní seniory, vidíme odlišné stáří. Především by dnešní senioři před sto lety ve svém věku již nežili, vzhledem k tomu, že střední délka života byla o třicet let nižší. Dnešní senioři a senioři počátku 20. století se lišili, a to nejen oblečením, ale také životním stylem. (40)

Současná geriatrická medicína usiluje o co nejdelší zachování přiměřené tělesné a duševní aktivity, odvrácení ztráty soběstačnosti a zlepšení prognózy seniorů v případě onemocnění. Má tedy intervenčně preventivní charakter a podporuje úspěšné zdravé stárnutí. Život ve stáří obecně totiž není snadný a čelí mnoha ohrožením – zdravotním problémům, osamělosti, nepochopení, ztrátě smysluplnosti, soběstačnosti a autonomie, chudobě, věkové segregaci a diskriminaci (ageismus). (53)

1. 2. 1 Aktivní stáří

Termín aktivní stárnutí byl přijat Světovou zdravotnickou organizací koncem 90. let. Netýká se pouze zdraví a péče o zdraví. Pojem vychází ze zásad Organizace spojených národů pro seniory, které lze shrnout pod následujícími pojmy: nezávislost, účast na životě společnosti, důstojnost, péče a seberealizace. V pojmu aktivní stárnutí je také zahrnuto respektování práva starších lidí na rovnost příležitostí, jejich

zodpovědnost, účast na veřejných rozhodováních a ostatních aspektech komunitního života.

Myšlenka aktivního stárnutí může být do budoucnosti řešením nejen pro celou společnost, ale i pro samotného seniora. Není nutností ve vyšším věku se vzdát všech aktivit, kterým se senior věnoval v mladších letech, pokud v tom nebrání nemoc či snížená aktivita. (8)

Rok 2012 byl Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity s důrazem na podporu vitality a důstojnosti všech osob. Celkovým cílem bylo usnadnit vytvoření kultury aktivního stárnutí založené na společnosti vstřícné pro všechny věkové skupiny. (10) Jak říká ministryně práce a sociálních věcí Ludmila Müllerová (22), aktivní stárnutí je důležité nejen pro seniory v produktivním věku, ale pro celou společnost. Cílem Evropského roku proto bylo pomáhat vytvořit společnost vstřícnou všem věkovým skupinám a také podporovat činnosti, které bojují proti diskriminaci na základě věku, usilují o překonávání stereotypů souvisejících s věkem a odstraňují bariéry, zejména pokud jde o zaměstnatelnost starších osob. (22)

1. 2. 2 Ageismus

Ageismus je nesnášenlivost stáří a starších lidí na základě přesvědčení, že staří lidé jsou neatraktivní, neinteligentní a neproduktivní. Podobně jako rasismus je ageismus negativním přesvědčením, které může vyústit v mezigenerační konflikt. (54) Ageismus obsahuje celou řadu dílčích předsudků ke starším lidem. Důsledkem tohoto postoje je neadekvátní zacházení se starými lidmi ve společnosti obecně, třeba i v obchodech, dopravních prostředcích, zdravotnických zařízeních, jejich diskriminace a nedostatek úcty. Důsledkem je pak i výrazný pokles sebehodnocení ve stáří. (21)

Pojem ageismus byl poprvé použit americkým psychiatrem Robertem Butlerem v roce 1968 v článku Washington Post. Původní a dodnes pravděpodobně nejrozšířenější definice ageismu hovoří o stereotypizování a diskriminaci lidí pro jejich stáří (Butler

1975). Pojem bývá někdy opisován synonymem „věková diskriminace“ nebo „diskriminace na základě věku“. (28)

První česká sociologická definice zní: „*Ageismus – neboli věková diskriminace je ideologie založená na sdíleném přesvědčení o kvalitativní nerovnosti jednotlivých fází lidského životního cyklu. Projevuje se skrze proces systematické, symbolické i reálné stereotypizace a diskriminace osob a skupin na základě jejich chronologického věku a/nebo na jejich příslušnosti k určité generaci.*“ (51)

1. 2. 2. 1 Mýty o stáří

Na vnímání seniorské populace společností se podílí i obraz stáří, který je mediálně akcentován. Jde velmi často o zjednodušené informace, které se při pravidelném opakování stávají „pravdou“. (56)

Stereotypy o stáří vznikají z předčasného a zjednodušeného hodnocení či dichotomického (černobílého) myšlení. Na základě tohoto hodnocení, vzniká spousta předsudků o stáří. Senioři jsou pořád nemocní, tráví mnoho času v posteli, jsou odkázáni na ústavní péči, nemohou se zapojit do běžných aktivit. Většinu seniorů postihuje impotence, nevěnují se žádné sexuální aktivitě, v pozdním věku je sexualita nedůležitá. Starší lidé jsou zbyteční, osamělí, chudí, oškliví, bezmocní, senilní a postižení depresí. Mezi další předsudky o stáří se dají zařadit rčení typu: stáří není hezké, na stará kolena se nemá cenu učit, zamilovaný senior je směšný, senioři jsou pomalí, senioři chtějí šetřit, starý člověk už nic nepotřebuje atd. (31, 48)

Mýtus falešných představ naznačuje, že většina lidí si myslí, že starý člověk nárokuje ekonomicko-materiální zabezpečení, což starého člověka činí spokojeným. Mezi mýty, které se týkají stárnutí, patří:

- mýtus zjednodušené demografie;
- mýtus homogenity;
- mýtus neužitečného času;
- mýtus ignorace.

Mýtus zjednodušené demografie se týká představy, že vstupem do starobního důchodu začíná stáří a končí smysluplná část života. Pokud zůstane senior pracující i v důchodovém věku, nejsou mu svěřovány zodpovědné funkce či klíčové úlohy.

Mýtus homogenity obsahuje představu, že starší lidé nám připadají všichni stejní zevnějškem, myšlením i jednáním.

Mýtus neužitečného času je založen na představě, že senior není užitečný, jelikož nepracuje. Devaluje období stáří na dobu neaktivního života.

Mýtus ignorace je založen na tom, že o seniory se není třeba zajímat, jelikož do společnosti nepřináší přidanou ekonomickou hodnotu.

Mezi nejčastější přívlastky, které se stářím bývají mediálně spojovány, jsou velká a chronická nemocnost, dlouhý život se závislostí, samota, pomalost, neschopnost vytvářet hodnoty moderním způsobem a nutnost ekonomického zajištění seniorů. (56)

Mýty o stáří mají určité dopady. Například ošklivost v praxi odráží skutečnost, že ve hlavních večerních pořadech naší televize se na obrazovce setkáváme jen minimálně se staršími lidmi. Minimální zastoupení stáří je v reklamě, totéž platí pro fotografie v novinách a časopisech. Jakoby svět stárnoucích neexistoval. (48)

1. 2. 3 Moderní senior

Už dnes je součástí každodenní reality valné většiny dnešních důchodců používání mobilního telefonu a moderní technologie budou zcela určitě provázet seniory i nadále. Generace, která dnes nebo za rok odejde do důchodu, si s sebou odnese své návyky – používání počítače, používání mobilního telefonu, surfování na internetu a další. Nelze také počítat s tím, že by se čerství důchodci vzdali řízení vlastního vozu anebo snu pořídit si nový automobil. Pořád se sice chtějí věnovat vnoučatům, ale zároveň chtějí cestovat a pěstovat své záliby.

Ačkoliv se říká, že starší ročníky přistupují k technologickým novinkám poněkud s despektem, i mezi seniory roste zájem seznámit se s moderními přístroji a komunikačními médii.

Komunikační technologie, telefon, mobilní telefon a především internet jsou účinnou pomocí proti osamělosti seniora. (44)

1. 2. 4 Vzdělávání seniorů

Výchova a vzdělávání seniorů ve stáří a ke stáří se nazývá gerantogika. Vzdělávání v seniorském věku můžeme z aspektu úspěšného stárnutí rozdělit na čtyři oblasti - oblast preventivní, rehabilitační, volnočasovou a anticipační.

Preventivní oblast se zaměřuje na informace o úspěšném stárnutí, o možnostech ovlivnění průběhu stáří včetně přípravy na stáří, podpoře funkčního zdraví, prevenci závažných onemocnění fyzických i psychických a sociálních událostí.

Rehabilitační oblast je zaměřena na edukační rehabilitace znalostí, dovedností a schopností.

Volnočasová oblast se týká poskytnutí nových znalostí, podnětů k řešení, diskuzí i k dalšímu studiu. Poskytuje inspiraci k volnočasovým aktivitám a sociálním kontaktům.

Anticipační oblast se zaměřuje na poskytnutí informací o změnách, nových jevech, aby nedocházelo k vypadávání z kontextu společenského vývoje, nových objevů a technologií.

Celoživotní vzdělávání seniorů v českém prostředí má dosud neprofesní charakter. Zaměřuje se především na výuku z oblasti informatiky, jazyků a zájmových oblastí, např. historie umění. Žádoucí se jeví též vzdělávání zaměřené na rozvoj kvalifikace a na reaktivizaci seniorů. Nadějnou se jeví myšlenka akreditace vzdělávacích programů univerzit třetího věku (U3V).

Gerontogika by se neměla zaměřovat za jednoduché edukační a osvětové aktivity, např. jednorázové přednášky na zdravotnické téma. (12)

Hnutí univerzit třetího věku (U3V) vzniklo počátkem sedmdesátých let ve Francii a rychle se rozšířilo do světa. V ČR byla první vlaštkou Akademie 3. věku v Olomouci (1985) organizována lékařskou fakultou. První univerzita třetího věku se všemi formálními náležitostmi zahájila činnost na 1. lékařské fakultě UK v Praze (1986).

Odhaduje se, že všechny U3V v ČR mají v současné době více než 5000 seniorských studentů., přičemž programy jsou velice rozmanité. (12)

Jedna z univerzit třetího věku se nachází i v Českých Budějovicích. Má již osmnáctiletou tradici. Vznikla v roce 1992 jako jedna z forem celoživotního vzdělávání. V současné době realizuje univerzita vzdělávací programy, moduly a kurzy na třech fakultách, na Zdravotně sociální, Teologické a Ekonomické fakultě. (25)

1. 3 Komunikace se seniory

„Komunikace je zjednodušeně chápána jako proces předávání informací mezi dvěma či více komunikujícími subjekty. Znamená prakticky základ všech vztahů. Jde o proces sdělování (také sdílení), přenosu a výměny významů a hodnot, zahrnující nejen oblast informací, ale také další projevy a výsledky lidské aktivity.“ (35, str. 11) Při komunikaci se používají dva hlavní signalizační systémy: verbální a neverbální. (6)

1. 3. 1 Zásady komunikace se starým člověkem

Při komunikaci se seniory je potřeba přizpůsobit tempo řeči, aby senioři mohli bez problémů zachytit obsah sdělení a porozumět jeho smyslu. Je důležité mluvit přiměřeně nahlas, nekřičet a dobře artikulovat. Nesmí se zapomínat, že starší generace používá vždy slovník poněkud odlišný od výrazových prostředků jejich potomků. Pro osamělé seniory nebo jedince, kteří žijí mimo domácí prostředí je velice důležitá také taktilní komunikace. Tyto projevy jsou pro ně projevy porozumění a náklonnosti druhého člověka se signálem, že nejsou odstrčeni a zbyteční. (43)

1. 3. 2 Druhy komunikace

Komunikace je mnohostranný a složitý fenomén. Existují dvě formy komunikace – verbální a neverbální. (35)

1. 3. 2. 1 Verbální komunikace

Verbální komunikace je charakterizována využíváním slov jako symbolů a znaků neboli kódů nejen k předávání informací, ale i myšlenek, sdílení zkušeností a zážitků, validací (ověření) mínění druhých a vnímání vysílaných symbolů a vnímání okolního světa. (35) Význam komunikace dotváří neverbální složka komunikace. Chceme-li, aby naše komunikace byla efektivní a přinesla to, co očekáváme, je nutné sledovat řadu prvků z oblasti verbální i neverbální. “ Dobře komunikovat neznamená jen zvolit slova, také je důležité věnovat pozornost dalším prvkům, jako jsou rychlost řeči, hlasitost, pomlky, výška hlasu, přítomnost embolických slov (slovních parazitů), délka projevu, inotace (50). Formou, kterou je slovo proneseno, vyjevíme naši skutečnou snahu, náš vztah k partnerovi v komunikaci či naše emoce jako jsou sympatie, antipatie či averze. (45)

1. 3. 2. 2 Neverbální komunikace

Neverbální komunikace je nejjednodušeji definována jako řeč těla. Patří k ní všechny projevy, které vysíláme, aniž bychom mluvili, a i ty, kterými řeč doprovázíme. (50) „*Řeč těla je považována za upřímnější, než verbální projev. Neverbální forma „zakresluje obraz do duše“ – postoje, nálady, pocity apod.*“ (50, str. 39) Tento druh komunikace probíhá především na nevědomé úrovni, a dokážeme-li správně porozumět, stává se jedinečným zdrojem cenných informací o partnerech v jednání. (45) Tímto druhem komunikace sdělujeme emoce, naznačujeme zájem, vytváříme dojem o tom,

kdo jsme, ovlivňujeme postoj komunikačního partnera, řídíme chod vzájemného styku.
(15)

1. 3. 3 Bariéry v komunikaci se seniory

Starší lidé obvykle mluví pomaleji, zvláště po únavě, většímu nároku na soustředění nebo ve stresu a proto je nutné jim ponechat dostatek času na promyšlení odpovědi. Při komunikaci se seniory se můžeme setkat s komunikačními bariérami. Bariéry mohou nastat na straně klienta, pracovníka a v prostředí. Klient nemusí být ochoten komunikovat, může být nedůvěřivý, mít obavy, jak bude s informacemi naloženo. O řadě věcí se v generaci dnešních seniorů nemluvilo. Tabu bývá oblast sexuality, intimních záležitostí, financí či nepříjemností v rodině. Pokud vznikne pouto mezi pracovníkem a klientem, podaří se otevřít hovor i na závažné téma. Negativně se projeví i únava, stres, bolest, zdravotní komplikace. Také pracovník může mít problémy komunikovat. Hovoru brání strach ze závažných témat, jako je umírání, nevléčitelné choroby, problém s konkrétním klientem, špatná zkušenost z dřívějších rozhovorů, hovor na erotické téma a nedostatek času. Rozhovoru může bránit i prostředí. Obtížně se komunikuje v hlučném prostředí, bez soukromí, ve spěchu. (49)

1. 4 Moderní domácí a osobní technika

Moderní technologie pomáhá usnadňovat život. Podporuje komunikaci s rodinou a přáteli, pomáhá při zdravotnické péči a také umožňuje jednotlivcům, aby zůstali v bezpečí a nezávislí na péči druhých, to vše ve svém domově.

Existují určité mýty o seniorech a moderní technologii, např. senioři dělají věci po staru, starého psa novým kouskům nenaučíš, nové technologie jsou pro mladé atd. I když je pravda, že senioři vyžadují více času naučit se používat nové technologie, jsou tyto mýty značně nadhodnoceny. (3)

Moderní technologie má i své minusy. Dnešní technické vynálezy a přesycenost informacemi narušují pravidla lidské sounáležitosti. Moderní komunikační prostředky ochuzují o lidská setkávání, o prožitky a zážitky a také o poznání lidského smyslu – být člověkem. Seniorům ubývá známá potřeba předávání informací z generace na generaci. V současné době chce málokdo čerpat ze seniorských celoživotních zkušeností. (19)

1. 4. 1 Mobilní telefon

Mobilní telefon je zařízení, které funguje jako normální telefon, ale má možnost použití ve velkém prostoru. Mobilní telefony umožňují spojení nejen s mobilní telefonní sítí, ale i s pevnou telefonní sítí přímo volbou telefonního čísla na vestavěné klávesnici. Původně byl mobilní telefon výraz pro telefon namontovaný do vozidla, využíval i jeho baterii a měl externí anténu, ale technickým vývojem se zmenšovaly i rozměry mobilních telefonů do podoby, jak je známe dnes.“ (34)

1. 4. 1. 1 Mobilní telefon pro seniory

V současné době se zvyšuje počet seniorů, kteří si pořizují mobilní telefony. Oproti roku 2005 vzrostl počet seniorů, kteří si pořídili mobilní telefon více než dvojnásobně. (viz Příloha 2). Mobilní telefony pro důchodce (viz Příloha 3) jsou velice jednoduché přístroje. Tyto telefony disponují jen základními funkcemi - volání a posílání SMS zpráv. Menu telefonu je v češtině, velmi srozumitelné a obsahuje jen minimum nastavení.

Telefon pro seniory má větší rozměry i hmotnost, takže je snadno viditelný.. Také má velká tlačítka na klávesnici, která umožňují snadné ovládání přístroje. Displej telefonu je zpravidla podsvícen jen jednou barvou. Barva je výrazná a zvyšuje tak čitelnost textu na displeji. Text na displeji je napsán velkými písmenky.

Telefon má často také zvláštní červené tlačítko (zpravidla je umístěno na zadní straně telefonu), které je určeno pro rychlé vytočení pomoci. (42)

V květnu a červnu 2012 proběhl průzkum Senioři a mobilní telefon (viz Příloha 1). Průzkumem se zabývala Emporia Telecom. Průzkum proběhl na vzorku 235 účastníků seminářů Jak na mobil ve věku 57 – 91 let. Z výzkumu vyplynulo, že čeští senioři používají nevyhovující telefony. Nejvíce jim vadí malý, špatně čitelný displej, malá tlačítka a krátká výdrž baterie. Každý pátý senior tvrdí, že je jeho telefon příliš tichý a složitý. Senioři chtějí hlavně volat a posílat SMS. Veškeré další funkce je spíše obtěžují. Nejméně využívanou funkcí je internet. Pouze každý druhý senior si svůj telefon koupí sám. Zbytek je dostane darem od svých nejbližších. Právě zde je nejčastější důvod toho, proč senioři svůj telefon považují za nevyhovující. (4)

1. 4. 1. 2 Mobilní tarify pro seniory

V současné době existuje zvýhodněný mobilní tarif pro seniory, který poskytuje Telefónica O2. Jedná se o tarif O2 NEON S Senior. Tento tarif je pro seniory nad 60 let a stojí 190 Kč měsíčně (leden 2013). Obsahuje volání do O2 o víkendu a státním svátku zdarma, dále 40 volných minut do všech sítí a SMS do všech sítí za 1, 60 Kč. Podmínkou získání tohoto tarifu je uvedení rodného čísla, na které bude tarif získán. Ostatní mobilní operátoři zatím žádné výhodné tarify pro seniory neposkytují. (30)

1. 4. 2 Platební karta

Platební karty jsou moderní platební nástroje umožňující realizaci bezhotovostních a hotovostních transakcí. (33)

Platební karty se dle zúčtování transakcí dělí na debetní kartu, kreditní kartu a charge kartu.

Debetní karta je vydávaná k běžnému účtu, držitel s ní uhrazuje platby za zboží a služby nebo vybírá hotovost z bankomatu. Po požití částky je částka odepsána z účtu ihned, jakmile se vydávající banka o transakci dozví.

Prostřednictvím kreditní karty banka poskytuje klientovi možnost čerpání spotřebitelského úvěru. Držitel ji může rovněž použít k placení za zboží a služby i

k výběru hotovosti z bankomatu. Držitel si může od banky opakovaně půjčovat a splácet až do výše úvěrového limitu.

Charge karta je nejstarší typ platební karty. Držitel karty provádí úhradu provedených plateb podle jejich měsíčního výpisu, který mu zasílá vydavatel karty. Na základě sjednaných podmínek je potom držitel karty povinen ve stanovené době (do 30 dnů) uhradit svůj závazek. (23)

1. 4. 2. 1 Bankovní účty pro seniory

Každoročně přibývá seniorů, kteří si pořizují bankovní účet. Odpadá vybírání důchodu na poště a současně je možné provádět platby přes internet. Na trhu v Česku působí celá řada bank a nabídka bankovních účtů je široká. Některé banky nabízí i účty či výhody speciálně pro seniory. Každý má jiné požadavky na svůj bankovní účet. Při výběru bankovního účtu je dobré zaměřit se na banky, které mají ve městě svoji vlastní pobočku a informovat se přesně na věci, které jsou pro seniory rozhodující. (16)

Dnešní důchodci už mnohdy dají přednost tomu, aby jim peníze chodily na účet. *„Výplaty důchodů jsou v České republice prováděny zejména dvěma základními způsoby podle požadavků klientů, a to v hotovosti prostřednictvím České pošty, nebo převodem na účty prostřednictvím České národní banky. Nárůst bezhotovostních výplat sleduje Česká správa sociálního zabezpečení již od roku 2003, v porovnání s ním se v roce 2011 celkový počet výplat na účty více než zdvojnásobil.“* (2)

O elektronické bankovníctví většina nemá zájem. Stačí jim platební karta, kterou nevyužívají k placení, ale spíše k výběru hotovosti z bankomatů. Někteří využívají bankovní účet také k platbě nájmu a energií prostřednictvím SIPO, někdy mají zadáno i pár dalších trvalých příkazů. Řada seniorů nemá o založení bankovního účtu zájem. Bez něj mají neustálý přehled o svých financích, který se v bezhotovostním světě někdy udržuje hůř. Odborníci ale jeden pádný argument, proč by si senioři měli založit svůj bankovní účet, mají: kvůli bezpečnosti. Nejstarší věkové skupiny se totiž často stávají obětí podomních zlodějů a podvodníků, kteří z nich někdy až příliš snadno vyloučí hotovost. (2)

Jednou z bank, která nabízí speciální účet pro seniory, je Komerční banka. Jedná se o balíček MůjÚčet, s programem Senior. Tento program slibuje vrácení až 100 % z ceny měsíčního poplatku za vedení účtu v rámci balíčku MůjÚčet. Bonus v rámci programu SENIOR může získat klient Komerční banky, který využívá balíček MůjÚčet a který dosáhnul 60 let věku. (26)

Ostatní banky sice nemají přímo účty pro seniory, ale mají pro ně různé výhody. Například Era vede osobní účet pro seniory za snížený poplatek a každý měsíc si senior může jednou vybrat hotovost na obchodních místech Poštovní spořitelny zcela zdarma. (9)

Nejvýhodněji by pro seniory vyšel osobní účet u FIO banky. Tato banka sice nemá speciální účty pro seniory, ovšem u této banky se za základní služby neplatí, platí se pouze papírový výpis. Tato banka má ovšem jednu nevýhodu, je nová a i přesto, že se bankomaty této banky rozrůstají, zatím nejsou příliš dostupné (v Jižních Čechách pouze pět). (11, 2)

1. 4. 3 sKarty

Nepojistné sociální dávky a dávky z oblasti státní sociální politiky zaměstnanosti, které jsou dosud vypláceny třemi různými platebními způsoby (hotovostně, poštovní poukázkou a bezhotovostně), začnou být postupně vypláceny prostřednictvím Karty sociálních systémů neboli tzv. sKarty. Vydávat se bude ve dvou variantách: základní a speciální, která bude zároveň sloužit jako průkaz TP, ZTP či ZTP/ P. sKarty budou vyráběny v souladu s mezinárodně uznávanými předpisy, které se vztahují na bankovní karty, budou tedy obsahovat stejné ochranné prvky. (18)

sKarta má různé výhody, zejména dostupnost a pohodlí. Příjemce pro dávky nemusí chodit na poštu nebo na úřad. Prostřednictvím karty je možné čerpat dávky v kterémkoli bankomatu nebo přímo platit v obchodech, sKarta je navíc chráněna stejně jako kterákoli jiná bankovní karta, jen těžko je zneužitelná a v případě její ztráty ji lze zablokovat. (37)

Karta sociálních systémů je určena příjemcům následujících nepojistných sociálních dávek a dávek z oblasti státní politiky zaměstnanosti, které se vyplácejí buď jednorázově, nebo pravidelně:

- Dávky státní sociální podpory
- Dávky pomoci v hmotné nouzi
- Dávky příspěvku na péči
- Dávky pro osoby se zdravotním postižením
- Dávky v nezaměstnanosti (36)

sKarta bude mít tři funkce: identifikační, autentizační a platební. Identifikační funkce bude sloužit zejména k identifikaci na úřadě. U osob se zdravotním postižením bude plnit funkci průkazky TP, ZTP a ZTP/P se všemi jejími výhodami. Autentizační funkce umožní z domova realizovat činnosti spojené s veřejnou správou. Příjemce bude mít prostřednictvím internetu přehled o čerpaných sociálních dávkách. Platební funkce umožní příjemci sKartou platit v obchodech nebo vybírat hotovost z bankomatů České spořitelny i všech dalších bank. Prostředky bude možné si bezplatně převést na svůj vlastní účet. (14)

1. 4. 4 Televize

Za televizi se považuje přístroj, který je schopný příjmu televizního signálu. Televizním signálem se rozumí elektronický systém přenosu pohyblivých obrazů spojených se zvukem, a to vzduchem z pozemních vysílačů, ze stacionárních družic nebo pomocí kabelových rozvodů, vždy pomocí zařízení, jež je schopno konvertovat obraz a zvuk v elektrické vlny (vysílač) a opět je rekonvertovat do viditelného světelného proudu reprodukcujícího vyslaný obraz a slyšitelných vln reprodukcujících zvuk (přijímač). Televize nabízí některé zvláštní typy obsahů, např. televizní inscenaci (televizní drama), reality show, zpravodajství. (38)

V televizi není pouze jeden program, je možno sledovat různé programy, např. Nova, Prima family, Česká televize, HBO a přizpůsobit sledování náladě.

Podle agentury Focus je sledování televize hlavní náplní volného času (63 % dotazovaných). Dominantní rolí televizního vysílání v domácnostech respondentů je poskytování informací a zábavy. Televizi obvykle sledují sami, v menší míře s partnerem. Více než čtvrtina dotázaných má televizi více než 5 hodin denně; takto dlouhou dobu ji ovšem skutečně sleduje pouze 12% seniorů. Nejčastěji sledovanou stanicí je mezi respondenty TV Nova, následuje ČT1. Lidé starší 64 let se v televizi dívají především na zpravodajské a publicistické pořady, seriály a filmy a soutěže. (41)

1. 4. 5 Rádio

Pojem rádio je často nahrazován pojmem rozhlas. *„Rozhlas je prostředek pro systematické šíření slovesných a hudebních programů všeho druhu za pomoci elektromagnetických vln bezdrátově nebo pomocí drátů, a to pro neomezené množství rozptýlených posluchačů, kteří – vybaveni příslušnými přijímacími přístroji – tento program simultánně přijímají, ať už individuálně, či ve skupinách.“* (38. str. 217)

Rozhlas může být definován i jako „kruhové“ bezdrátové zprostředkování zpráv, hudby a přednášek za účelem pobavení a poučení většího množství posluchačů. (38)

Rádio je původně předchůdcem a synonymem pojmu rozhlas. Jako první použil slovo „rozhlas“ J. D. Richard, který navrhl používat toto slovo místo dosud běžného termínu rádio. Tvrdil, že používání názvu rozhlas je vhodnější z důvodu, že stanice přijaté zprávy nebo hudbu skutečně rozhlásí všem. (38)

V ČR vysílá mnoho rozhlasových stanic, např. Frekvence 1, Radio Impuls, Evropa 2, Rádio Blaník. Jednou z nejposlouchanějších rozhlasových stanic je Český rozhlas. Český rozhlas se řídí zákonem č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu. Prvně vysílal 18. května 1923. Český rozhlas vysílá různé stanice, např. Radiožurnál, Praha, Vltava, které jsou celoplošné a např. Český rozhlas České Budějovice, Brno, Olomouc, které jsou regionální. Vysílá i do zahraničí. (29)

Výše rozhlasového poplatku je ve výši 45 Kč měsíčně za každou domácnost, která drží rozhlasový přijímač nebo v případě firem a organizací za každý držený přijímač. (39)

1. 4. 6 Fotoaparát

Vzhledem k faktu, že fotografování se stává součástí i seniorů, jsou pro tuto příležitost zavedeny kurzy, které se věnují problematice fotografování. Pro tuto problematiku však neexistují pouze kurzy, jsou napsány i knihy. Jednou z nich je kniha Digitální fotografie pro seniory od Marie Němcové. Tato kniha má seniorům usnadnit fotografování. Každá kapitola v knize se věnuje určité problematice, radí seniorům jak správně ovládat digitální fotoaparát, jak správně zaostřit snímek, také radí, jak výslednou fotografii stáhnout do počítače a fotografii vytisknout nebo umístit na internet. (27)

1. 4. 6. 1 Vzdělávací kurzy pro seniory

V současné době existuje několik vzdělávacích kurzů, které jsou zaměřeny na seniory a digitální fotoaparát. Jednou ze škol, která poskytuje vzdělávací kurzy, je Vyšší odborná škola a Střední škola Varnsdorf. Vzdělávací kurz je koncipován tak, aby svým vzdělávacím plánem vyhovoval především seniorům, ale věková hranice není v zásadě omezena. Kurz je určen všem, kteří nemají žádné, či pouze minimální zkušenosti, s digitálními fotoaparáty, chtějí se s nimi seznámit a objevovat jejich možnosti, zároveň se chtějí aktivním způsobem podílet na svém socio - kulturním rozvoji, tedy setkávat se s přáteli, za asistence odborného lektora se učit novým věcem a rozvíjet své schopnosti.

Během kurzu se senioři seznámí s terminologií v oblasti digitálních fotoaparátů, naučí se jak vybrat vhodný fotoaparát podle požadovaných parametrů a jaké k němu pořídit příslušenství. Osvojí si správné držení fotoaparátu, nutné základy pro fotografování s digitálním přístrojem i pro následné zpracování fotografií. (7)

Vzdělávací kurzy se poskytují i v jiných městech, např. v Jablonci nad Nisou. Centrum sociálních služeb Jablonec nad Nisou, p.o. pořádá další vzdělávací kurz z oblasti informačních a komunikačních technologií zaměřený na zpracování digitální fotografie. (20)

2. Cíl práce a výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zjistit, jaké zkušenosti mají senioři s moderní domácí a osobní technikou.

2.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

S čím mají senioři problémy ohledně moderní domácí a osobní techniky?

3. Metodika

3.1 Použitá metodika

Vzhledem ke zvolenému tématu jsem ke zpracování bakalářské práce zvolila kvalitativní výzkum, metodu polostandardizovaného rozhvoru. Kvalitativním výzkumem se rozumí výzkum, kdy se na začátku výzkumu vybírá téma a určují se základní výzkumné otázky. Otázky se mohou modifikovat nebo doplňovat v průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat. (42) *„Práce kvalitativního výzkumníka je přirovnávána k činnosti detektiva. Výzkumník vyhledává a analyzuje jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek, provádí deduktivní a induktivní závěry. Seznamuje se s novými lidmi a pracuje přímo v terénu, kde se něco děje.“* (42, str. 50)

Polostandardizovaným rozhovorem se rozumí rozhovor, kdy máme hrubý seznam otázek, který je nutný, jinak máme volné pole. Tento typ rozhvoru je zřejmě vůbec nejrozšířenější podobou metody interview, neboť dokáže řešit mnoho nevýhod jak nestrukturovaného, tak plně strukturovaného rozhvoru. Polostandardizovaný rozhovor

vyžaduje oproti nestrukturovanému náročnější technickou přípravu. Vytváříme si určité schéma, které obvykle specifikuje okruhy otázek, na které se budeme účastníků ptát. (43, 44)

3. 2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumným souborem byli vybraní senioři žijící ve městě České Budějovice. Konkrétně se jednalo o seniory žijící v Domově pro seniory U Hvízdala v Českých Budějovicích, v Domě s pečovatelskou službou CSS Staroměstská a v Domově pro seniory Máj v Českých Budějovicích.

3. 3 Proces sběru dat

Vlastní výzkum jsem realizovala v březnu 2013 v Domově pro seniory U Hvízdala v Českých Budějovicích, v Domě s pečovatelskou službou CSS Staroměstská v Českých Budějovicích a v Domově pro seniory Máj v Českých Budějovicích.

Vybrané seniory jsem, po domluvě se sociální pracovníci, osobně navštívila. Nejdříve jsem je seznámila s tím, kdo jsem, co studuji a proč rozhovor potřebuji. Následně jsem respondenty informovala, že rozhovor je anonymní a bude využit pouze ke studijním účelům. K výzkumu jsem měla připravené základní okruhy otázek, které jsem dle průběhu upravovala a doptávala se na doplňující otázky. Respondenti souhlasili s nahráváním rozhovoru na diktafon.

4. Výsledky

Rozhovor č. 1

Paní A.

Věk: 92 let

Koníčky: čtení knih

Mobilní telefon:

Ráda bych se Vás zeptala, zda vlastníte mobilní telefon?

„Ten mám, ale já mu nerozumím, to mi řídí syn, protože já na to špatně vidím, takže já se nemůžu orientovat.“

K jakému účelu jste telefon nejčastěji využívala?

„Tak já volala dceři a vnučkám, pak mám ještě syna, ale ten spíš chodí na návštěvu, ale to se mi i hodí, protože já na to moc nevidím a občas se mi stane, že zmáčknu úplně něco jinýho, než co chci a pak mi to syn musí dávat zpátky do pořádku.“

Říkáte, že na to špatně vidíte, čím je to způsobené?

„Tak to víte, už jsem stará, já nevidím skoro na nic. Na tom telefonu je všechno malý, já ani nevím, co mačkám, jedu po zvyku. I televizi jsem musela dát pryč, jsem na ní vůbec neviděla. Radši poslouchám rádio.“

Využíváte i ostatní funkce telefonu?

„Ne, to ne, já si občas zavolám a to mi stačí. Já jsem ráda, že umím alespoň to.“

Co považujete na telefonu za nejdůležitější?

„Abych na to dobře viděla.“

V čem vidíte největší problém při využívání mobilního telefonu?

„No že na to nevidím, ovládám to vlastně po zvyku. Chtělo by to na to lupu (smích). Pak při tom ovládání, když na to nevidíte, zapomenete kde co je.“

Platební karta

Vlastníte platební kartu?

„Platební kartu jsem neměla, myslíte tu na peníze? Ne, tu jsem neměla, já měla konto v bance, naproti hlavnímu kostelu a ono mě to obtěžovalo, protože mi naši museli chodit

peníze vybírat. Víte, oni tam měli to podpisový právo. Tak jsem si to zrušila a teď mi všechno chodí sem.“

Myslíte, že má platební karta výhody?

„Pro mě žádné neměla, mně to vyhovuje takhle. Nikdo nikam nemusí, všechno mi sem přijde.“

A co nevýhody?

„No nevýhody má určitě, protože když kartu někdo ukradnul, tak vybral všechny peníze. Nebo se dívali, když si někdo vybíral peníze, zapamatoval si číslo a je to pryč. Oni jsou dneska chytří, může tam být kamera nebo někdo stát za vámi.“

sKarta

Slyšela jste někdy o sKartě?

„Ne, tak to neznám. Ale název jsem slyšela.“

Skarta je karta sociálních systémů, jedná se o nový způsob výplaty nepojistných sociálních dávek a dávek v politice zaměstnanosti. Jedná se např. o dávky v nezaměstnanosti, příspěvku na péči atd.

„Aha, tak to bych nechtěla. Péče mi chodí sem, a když mi chodila domů, nosila mi to listonoška, to bylo nejlepší, nikam jsem nemusela chodit. Ale už mi to něco říká, mluvili o tom v rádiu.“

Rádio

Když jsme u toho rádia, vlastníte rádio?

„Já mám dvě rádia, jedno normální, ale tam to těžko vytáčím, potom malý rádio na sluchátka, takže to nikoho neruší, to jsem dostala od vnučky, když jsem byla v nemocnici a bylo nás na pokoji víc, takže jsem tam nikoho nerušila“

Máte oblíbenou stanici?

„Já poslouchám jenom Budějovice a v neděli dopoledne si poslechnu mši a to je jedno z jaké církve. Mě prostě jenom zajímá, jak je to podobný s katolickou.“

Máte problém s ovládáním?

„S velkým ano, tam to špatně vytáčím, nemám moc cit na točení tím kolečkem, taky moc nevidím na to, kam sahat, ale u toho malýho už ne, to je maličky, takže tam už vím, kde co je.“

Televize

Zaslechla jsem, že televizi jste dala pryč, mám pravdu?

„Ano, televizi jsem dala pryč, protože jsem na ni dobře neviděla, tak pro mě neměla smysl. Ted' mám jenom rádio.“

Předtím jste televizi sledovala jak často?

„Skoro pořád, měla jsem svoje oblíbený filmy, měla jsem ráda ty kriminálky. Taky jsem koukala na zprávy, většinou na jedničky.“

Měla jste problém s ovládáním televize?

„Neměla, když jsem na to viděla, věděla jsem kam máčknout, já se v tom moc nehrabala, abych si to nerozbila.“

Uměla jste si sama naladit kanály?

„To já vůbec neumím, to mi spravoval syn, v tom já se nehrabala vůbec.“

Digitální fotoaparát

Vlastníte či vlastnila jsme digitální fotoaparát?

„Tak já měla ten fotoaparát, ale ne digitální, ten normální. Ted' už nemám žádnéj. Ale jednou jsem ho měla půjčený, když tu byla vnučka s pravnučkou, tak si nás chtěla vyfotit a já si pak tu fotku prohlížela, ale řeknu Vám, že bych to nechtěla. Dřív to mělo jeden ten čudlík, který se zmáčknul a ted' jich tam je tolik, že se v tom člověk nevyzná.“

Děkuji Vám za rozhovor!

Tabulka 1: Shrnutí rozhovoru s paní A.

	Vlastní/nevlastní	Pozitiva	Negativa
Mobilní telefon	<ul style="list-style-type: none"> – vlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – volání rodině (děti, vnoučata) 	<ul style="list-style-type: none"> – klientka na telefon nevidí – ovládání „po zvyku“
Platební karta	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní – dříve konto v bance 	<ul style="list-style-type: none"> – žádná 	<ul style="list-style-type: none"> – vybírání peněz dětmi – strach z ukradnutí karty – docházení do banky
sKarta	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – žádná 	<ul style="list-style-type: none"> – malá informovanost
Televize	<ul style="list-style-type: none"> – nyní již ne, dříve vlastnila 	<ul style="list-style-type: none"> – sledování oblíbených pořadů 	<ul style="list-style-type: none"> – respondentka na televizi neviděla – naladění kanálů
Digitální fotoaparát	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – schování snímku na památku 	<ul style="list-style-type: none"> – mnoho funkcí, mnoho tlačítek
Rádio	<ul style="list-style-type: none"> – vlastní – 2 rádia 	<ul style="list-style-type: none"> – poslouchání oblíbených stanic – u malého rádia jsou sluchátka, neruší ostatní klienty 	<ul style="list-style-type: none"> – problém s ovládním velkého rádia – problém s citem na točení kolečkem (ladění kanálů)

Zdroj: Vlastní výzkum

Rozhovor č. 2

Pan B.

Věk: 83 let

Koníčky: rádio
čtení knih

Mobilní telefon:

Ráda bych se Vás zeptala, zda vlastníte mobilní telefon?

„Jo, ten jsem měl, ale nechtěl jsem ho, dal jsem ho pryč.“

Z jakého důvodu?

„Víte, já ho na nic nepotřeboval, ono se to platí a já neměl skoro žádný hovor. Jediný s kým jsem tak ve styku je bratr a ten bydlí kousek, takže sem může zajet. Já na tu moderní techniku moc nejsem. Víte, já jsem dělal investice. Dělal jsem je v bance a potom jsem dělal investiční výstavu jako na podniku. Na podniku jsme dováželi všechno z Evropy, to ještě bylo za starýho režimu, Anglie, Německo, Holandsko, a s těma lidma jsme museli hovořit. Osobně, neměli jsme žádnej telefon. Já anglicky uměl, německy taky, takže tyhle věci já jsem si dělal sám, víte.“

Neuvažoval jste o tom, že si mobilní telefon znovu pořídíte?

„Ne neuvažoval, půjčoval mi ho bratr. Taky jsem s ním párkrát volal, ale tu potřebu jsem neměl, tak jsem ho vrátil.“

K jakému účelu jste mobilní telefon nejčastěji využíval?

„Já právě volal jenom tomu bratrovi, jenže proč bych mu měl volat, když bydlí kousek. To sem radši zajde.“

Využíval jste i jiné funkce mobilního telefonu?

„Ne, já skoro ani nevolal, proto jsem ho dal pryč. Neměl jsem ho na co používat.“

Co považujete na telefonu za nejdůležitější?

„Tak abych s tím uměl, abych na to viděl, abych ho měl k čemu používat.“

V čem vidíte největší problém při využívání mobilního telefonu?

„Já ho na nic nepotřeboval, akorát jsem to musel platit. Ke všemu jsou ty telefony nějaký složitý, jsem se v tom skoro vůbec nevyznal.“

Platební karta

Vlastníte platební kartu?

„Ne nevlastním, všechno mi posílají sem. Důchod mi sem chodí, pak chtějí peníze za televizi a rádio, to taky platím. Dříve ty platební karty nebyly a bylo to lepší, všem všechno posílali, každý měl hned přehled. Ale dřív jsem ji měl a zrušil jsem to. Jednak jsem to nepotřeboval a taky to není jistota, ten bankomat. Víte, já nevím, ale jsou tam všelijaký podvody. Na co bych to měl. PIN kód jsem taky měl, ale kdo si ho má pamatovat. Já stejně nemůžu chodit a do města se jen tak nedostanu, tak jsem to vrátil.“

V čem vidíte výhody při využívání platební karty?

„Výhody nevidím v ničem, proto jsem to zrušil, takhle je to lepší, všechno mi přijde sem a já nikam nemusím.“

sKarta

Slyšel jste někdy o sKartě?

„O tom jsem slyšel, hodně to tady říkali, pak to nějak padlo. Ono jim to pořád nějak nechtělo vycházet, taky je to jenom u té jedny spořitelny, že by to posílali jenom na tu spořitelnu. Oni by na to lidi moc nebyli. Je to hodně práce, když je člověk doma, tak mu ty peníze doručí a člověk má klid anebo to doručí sem, do Domova důchodců. Nevím, z jakých důvodů se tohle vymyslelo. Ta karta sociálních systémů, no, důchod mi sem chodí. Dřív jsem si ho vyzvedával na poště. Takže jako to ne, to ne.“

Myslíte, že má sKarta nevýhody?

„Tak nevýhody ty jo, ty určitě má. Ono je rozdíl, jestli to člověku přijde nebo si pro to musí jít někam pryč. Navíc taky ten bankomat a ty podvody, ty jsou všude, vidíte.“

A myslíte, že má sKarta výhody?

„No výhody, jak se to vezme. Pro nás, pro starý to určitě ne. My jsme rádi, když nám to donesou (smích).“

Televize

Vlastníte televizor?

„Takhle, já mám televizi, to je pravda, ale to je dělaný jen na tu centrálu, co je tady nahoře. Mám tu sedm programů a to navíc závisí na anténě. Anténa je společná pro

všechny. Jinak já jsem doma měl satelit a tam byly zahraniční programy. To se tady nedá.“

Jak často televizi sledujete?

„No já ji sleduju někdy. Takhle, já jsem měl satelit, tam bylo 250 kanálů, každý kanál měl svůj program. Tady je jenom sedm těch kanálů a je to takový jednotný. Tam to bylo ze všech států. USA a Evropa. Bejval bych si to sem vzal, ale nemohli by to zapojit. Dřív jsem ji sledoval pořád. Teď mám raději rádio. To byl analogický systém, já měl analog, a hned jak jsem odešel sem, tak zařídili digitální. Analog je starší, to už se prakticky nevysílá.“

Máte oblíbený pořad?

„No oblíbený pořad, to se dá těžko říct. Tady jsou většinou zahraniční filmy, to jsou samý detektivky, samý kriminální filmy, ty americký, no kdo se na to má pořád dívat. Ale nějaký umělecký program, to vysílají málokdy. A potom já spím už v devět hodin. Oni možná mají nějaký zajímavý pořady o půlnoci, ale to už mě nezajímá, to už spím.“

Máte nějaké problémy s ovládáním televize?

„Ne, žádný problémy. Oni mi to nastavili. Ten domovník, co to tu má na starosti, mi to zapojil a problémy nemám. On mi to tam, jak bych to řekl, podle nějakýho systému to tam všechno zavedl a každý program má svoje číslo, takže to znám.“

Uměl byste si v případě potřeby naladit televizi?

„No, tak to se mi ještě nestalo. Tuhle mám třetí rok a drží. Asi bych musel zavolat domovníka no, ale ještě se mi to nestalo. Já si to jen zapnu, přepnu a vypnu. To není tak těžký.“

Rádio

Vidím, že vlastníte i rádio. Jak často rádio posloucháte?

„Tak často no, skoro každý den. Ona je tu Praha 1, Praha 2, pak je tu Praha 3, to je ta Vltava, taky jsou tu Budějovice. Některý vysílají zpravodajskou službu, pak jsou tu pořady, který neposlouchám. Pak vysílají i opery a dechovky, ale ty jsou dobrý. Ta Vltava je dobrá, pak poslouchám Budějovický.“

Máte problém s ovládáním?

„S rádiem taky problém nemám. Ona tu není pořádná anténa, víte. Já jich tu chytanu pár, jen ty základní, ale kdyby tu byla anténa, tak bych chytnul všechny, víte. Já mám jenom tuhle anténu, ono by to ale chtělo anténu venkovní. Já ji doma měl a chytil jsem všechno.“

Digitální fotoaparát

Vlastníte digitální fotoaparát?

„Tak ten nemám. Ani ho nechci, je to zbytečný v tomhle věku, co bych fotil. Člověk nikam nechodí, je tu pořád zavřenej no. Bratr ho má a je mu taky k ničemu, protože s tím neumí. Já ho neměl ani v ruce, ani půjčenej, dřív byly jiný a teď jsou zase jiný, furt se to mění.“

Myslíte, že jsou digitální fotoaparáty vhodné pro seniory?

„To určitě ne jako, vždyť za prvý na to nevidí, za druhý s tím neumí a za třetí je to složitý, víte. Ono je rozdíl, když chce fotit mladej a když chce fotit starej člověk, ten starej na to potřebuje víc času, než se s tím naučí.“

Děkuji Vám za rozhovor!

Tabulka 2: Shrnutí rozhovoru s panem B.

	Vlastní/nevlastní	Pozitiva	Negativa
Mobilní telefon	<ul style="list-style-type: none"> - nevlastní - dříve vlastnil 	<ul style="list-style-type: none"> - volání bratrovi 	<ul style="list-style-type: none"> - nepotřebný - placení telefonu - složitost
Platební karta	<ul style="list-style-type: none"> - nevlastní - dříve vlastnil 	<ul style="list-style-type: none"> - žádné 	<ul style="list-style-type: none"> - nepotřebná - docházení k bankomatu - pamatování PIN kódu - různé podvody
sKarta	<ul style="list-style-type: none"> - nevlastní 	<ul style="list-style-type: none"> - žádná 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupráce s jednou bankou - nutnost docházení k bankomatu - podvody
Televize	<ul style="list-style-type: none"> - vlastní - dříve satelit 	<ul style="list-style-type: none"> - nyní ne - dříve sledování oblíbených pořadů a programů 	<ul style="list-style-type: none"> - málo TV programů - nezajímavé pořady - naladění TV - nemožnost zapojení satelitu
Digitální fotoaparát	<ul style="list-style-type: none"> - nevlastní 	<ul style="list-style-type: none"> - žádné 	<ul style="list-style-type: none"> - zbytečné - více času na učení - složitost
Rádio	<ul style="list-style-type: none"> - vlastní 	<ul style="list-style-type: none"> - poslouchání oblíbených stanic a pořadů 	<ul style="list-style-type: none"> - chybí pořádná anténa - málo stanic

Zdroj: Vlastní výzkum

Rozhovor č. 3

Paní C.

Věk: 77 let

Koníčky: rádio
čtení knih

Mobilní telefon:

Ráda bych se Vás zeptala, zda vlastníte mobilní telefon?

„Nemám. Měla jsem ho, on se mi porouchal, a teď jsem tady a tady ho nepotřebuju. Já bych všechno provolala, kdybych ho měla. Ale já prostě jsem měla telefon doma, a i když jsem volala, měla jsem pocit, že jsem odříznutá od světa.“

K jakému účelu jste mobilní telefon nejčastěji využíval?

„Tak volala jsem našim, co dělají, jak se mají a tak, znáte to.“

Využívala jste i ostatní funkce?

„Občas. Já volala domů, psala SMS a občas si nařídila budík, když jsem někam šla.“

Měla jste problém s ovládáním mobilního telefonu?

„Tak já problémy neměla žádný. Měla jsem ten telefon pro seniory, tam to bylo jednoduchý, všechno bylo velký a na všechno jsem viděla. Ten nebylo těžký ovládat.“

Co považujete na telefonu za nejdůležitější?

„Tak asi se dovolat komu zrovna chci a neplatit za něj moc.“

Platební karta

Vlastníte platební kartu?

„Platební kartu jsem měla a zamlouvala se mi. Šla jsem si pro peníze, kdy jsem chtěla si vybrat a jako já jsem s tím neměla problémy.“

V čem vidíte výhody užívání platební karty?

„Člověk si pro peníze jde, kdy se mu zrovna chce, nemusela jsem peníze mít doma, takže jsem se nemusela bát, že mě vykradou a taky jsem si vždycky udělala procházku k bankomatu.“

A nevýhody?

Tak určitě to má nevýhody, pro mě to sice bylo výhodné, ale určitě jsou nevýhody. Člověk si musí dávat pozor, když píše PIN, musí si dávat pozor, zda ho někdo nesleduje, taky jsem mívala strach, že kartu ztratím nebo zapomenu PIN.“

sKarta

Slyšela jste někdy o sKartě?

„O tom se hodně mluvilo. Slyším o tom v rádiu, taky jsem o tom myslím i četla, dokonce jsem to viděla ve zprávách, to je něco jako ta platební karta, že jo? Sice nevím k čemu přesně je dobrá, ale slyšela jsem o tom.“

sKarta je karta sociálních systémů, jedná se o nový způsob výplaty nepojistných sociálních dávek a dávek v politice zaměstnanosti. Jedná se např. o dávky v nezaměstnanosti, příspěvku na péči atd.

„Aha, tohleto.“

Uvažovala byste o pořízení?

„To ne, vždyť by mi to k ničemu nebylo. Možná kdybych byla doma bych o tom přemýšlela, ale tady je mi to na nic. Všechno chodí sem a já dostanu jen část.“

Myslíte, že má sKarta výhody či nevýhody?

„Tak já o tom moc nevím, tak nedokážu říct.“

Televize

Vlastníte televizor?

„Ano.“

Máte problém s ovládáním?

„Ne, ovládání je jednoduchý. Ted' mi zrovna zrní, tak jsem volala opraváře a on říkal, že to bude anténou. Že musí zavolat anténáře, ale ještě tu nebyl. Dívat se na to ale dá, není to tak hrozný.“

Máte oblíbený program a pořad?

„Já poslouchám tu Primu většinou. Nějaký ty filmy, takový ty obyčejný, třeba Vesničko má, středisková. Tu můžu poslouchat kolikrát.“

Jak často televizi sledujete?

„Moc ne, já spíš poslouchám rádio. Ale když je v televizi něco zajímavýho, koukám na ní.“

Uměla byste si sama naladit kanály?

„Tak to určitě ne, to by mi musel někdo udělat, doma mi to taky dělal syn.“

Rádio**Vlastníte rádio?**

„Ano, to mám.“

Jak často ho posloucháte?

„Skoro pořád, i teď mi tam hraje. Je to vlastně můj koníček.“

Máte oblíbené stanice a pořady?

„Tak já poslouchám hlavně Budějovice, dechovky a zprávy. Dneska jsem zprávy ještě neslyšela.“

Máte problém s ovládáním?

„To mi problém nedělá, akorát občas musím poprosit sestřičku o pomoc, protože se toho omylem nějak dotknu a ono mi to přestane hrát. Prý potřebuju znovu naladit Budějovice a já nevím, kde jsou.“

Takže si neumíte naladit stanice?

„To neumím, ale mně se to často nestává, já to tam mám nastavený a vždycky to jen zapnu a začne to hrát. Jen párkrát jsem si to vypla.“

Digitální fotoaparát**Vlastníte digitální fotoaparát?**

„Ten jsem nikdy neměla. Kdysi, to už je dávno, jsem měla takový ten normální, na film, jak se do toho musel dávat.“

Měla byste zájem o digitální fotoaparát?

„Ne, to ne. Co bych s tím dělala. U nás ho mají děti, ti mají foťák i v mobilu. Dneska už jsou vymoženosti, že se člověk nepřestává divit. Ale je to dobrá věc, takhle mi vnučka přinesla ukázat fotky z oslav narozenin a výletů, kde byli. Některý mi vytiskla a já je tu mám vystavený, myslím, že tu mám hodně fotek od ní. S tím taky člověk musí umět, to já bych neuměla. U toho máho starýho se fotilo, fotilo a pak se to dalo vyvolat do obchodu.“

Ted' se to dělá přes ten počítač a člověk si to může udělat všechno doma. To dřív nešlo. Je to dobrý, ale pro mě zbytečný.“

Děkuji Vám za rozhovor!

Tabulka 3: Shrnutí rozhovoru s paní C.

	Vlastní/nevlastní	Pozitiva	Negativa
Mobilní telefon	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní – dříve vlastnila 	<ul style="list-style-type: none"> – volání a psaní SMS dětem – nařízení budíka – telefon pro seniory – bezproblémové ovládání 	<ul style="list-style-type: none"> – provolání peněz
Platební karta	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní – dříve vlastnila 	<ul style="list-style-type: none"> – chození pro peníze, když potřebuje – žádné peníze doma – bez strachu z krádeže peněz doma – procházka k bankomatu 	<ul style="list-style-type: none"> – dávat pozor na sledování ostatních – strach ze ztráty karty – strach ze zapomenutí PIN
sKarta	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – žádná 	<ul style="list-style-type: none"> – zbytečné – malá informovanost
Televize	<ul style="list-style-type: none"> – vlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – jednoduché ovládání – sledování oblíbených programů a pořadů 	<ul style="list-style-type: none"> – zrnění, problém s anténou – problém s naladěním kanálů
Digitální fotoaparát	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – fotky na památku – vyvolání fotografií doma 	<ul style="list-style-type: none"> – zbytečné
Rádio	<ul style="list-style-type: none"> – vlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – poslouchání oblíbených stanic a pořadů 	<ul style="list-style-type: none"> – přeladění rádia, nutná pomoc

Zdroj: Vlastní výzkum

Rozhovor č. 4:

Paní D.

Věk: 81 let

Koníčky: pletení
čtení, poslouchání CD

Mobilní telefon

Vlastníte mobilní telefon?

„Nevlastním. Kluk mi ho daroval, ale protože jsem na to natvrdlá, tak jsem to odhlásila, teď leží v šuplíku támhle. Teď jsem dostala mobil od nich, tady, kvůli té tísňové lince, když upadnu a jsem tady sama, tak abych se dovolala. Tam umím přijmout hovor a když slyším, jak to zvoní, tak to zvednu.“

Jaké bylo Vaše nejčastější využívání mobilního telefonu?

„Tak já ani nevolala, spíš mi volal kluk, z Brna. To jsem přijmout uměla. Jinak mi to leželo mi na stole a v noci mě to budilo, že to chce nabít baterku, tak jsem to zapojila, to jsem uměla. Je toho moc pro moji hlavu, která s telefonem nikdy nepracovala, nikdy. A mizerně jsem na to viděla. Měla jsem ho jenom na stole a akorát mě rozčiloval.“

Měla jste problém s psaním SMS?

„No to vůbec, to bych v životě nenapsala. A taky mi vadí, že to nemá háčky, čárky, já bych si připadala jako negramotná. Taky bych na to blbě viděla. Jsou tam malinký písmenka a číslice, tak na to bych viděla mizerně, proto jsem říkala klukovi, ať si ho vezme domů, do Brna nebo ho vyhodím z okna. Takže tu leží jenom jako ozdoba nebo odpočívá v šuplíku. My starší lidi to nechápeme, většina lidí tady v baráku mi řekla, když jsem se jich ptala, že umí akorát přijmout hovor a to jim stačí. I chlapi mi to řekli. My jsme na to natvrdlí. Bezesporu ještě k tomu, že většina z nás blbě vidíme. Z Brna mi poslali SMS vnučata a já jim volám, ať mi to přijdou přečíst, že s tím neumím. Tak mi je přečte druhý kluk, jenže ten tu je třeba taky jen dvakrát za rok, takže to se to nahromadí. Říkám jim, ať mi s tím dají pokoj. Leží v šuplíku, jako rekvizita.“

Využívala jste i jiné funkce mobilního telefonu? Třeba budík, kalendář.

„Ne, ne, ne, vůbec ne. Budík mám normální, když potřebuju a kalendář mi visí támhle.“

Co považujete na telefonu za nejdůležitější?

„Chtělo by to větší písmena a háčky. A větší displej. Taky jsem to špatně slyšela, ono nestačí, že na to člověk špatně vidí.“

V čem vidíte největší problém v užívání mobilního telefonu?

„Já nevím, někdo v tom problém nevidí, já měla chuť to hodit z okna. Celkově mě štval, neviděla jsem na to, neslyšela jsem to a neuměla jsem s tím.“

Platební karta

Vlastníte platební kartu?

„Nevlastním a vůbec jim nerozumím, nemám ji a nechci ji. My co špatně chodíme, to máme daleko do toho bankomatu, já nechodím už skoro vůbec. Nakupovat mi chodí tady pečovatelky a nebudu jim přeci dávat kartu. Takhle jim dám přesně, kolik chtějí a mám v tom pořádek.“

V čem vidíte výhody a nevýhody užívání platební karty?

„Já nevím, někdo tvrdí, že to má jenom výhody a někdo jenom nevýhody. Já nevím, asi hrozí to zneužití, kdyby někdo stál vedle. Je to zašmodrchaný. Pro starý lidi je to nevýhoda, ti na to nevidí, nikam se jim nechce chodit a taky je může někdo přepadnout nebo sledovat a peníze budou fuč nebo karta.“

sKarta

Slyšela jste o sKartě?

„No doufám, že mě to nepotká ta sKarta, teď je to udělaný tak, že ji budou moc používat ti, co chtějí, a já ji určitě chtít nebudu. Špatně chodím, do bankomatu to mám daleko, tak bych pěšky nedošla, jediné na tříkolce jezdit. Nejbliže je spořitelna ve městě nebo u hotelu, tam u centra.“

Vidíte výhody či nevýhody v zavedení sKaret?

„Jako u těch platebních karet, když s tím někdo umí, tak to výhody má. Já si všechno nechávám posílat na složenku a měnit to nechci. Dřív tyhlety opičárny nebyly a taky jsme žili. Furt nějaký vylepšování. To je stejný jako u tý karty, někam půjdu, přepadnou mě, všechno mi vezmou.“

Digitální fotoaparát

Vlastníte digitální fotoaparát?

„Nemám a taky bych s tím neuměla. Jednou jsem si chtěla vyfotit zahradu, tak jsem ho chtěla půjčit od synovce a ne. Radši mi to vyfotil synovec. Ne, že bych nechtěla, ale hlava mi to nebere to ovládání.“

Televize

Vlastníte televizor?

„Ano, tuhle tu už 11 let.“

Máte problém s ovládáním?

„S tou umím, ale zase s ní mám problém, ne, že bych neměla, od té doby, co mám ten set box nebo jak to je, mi strašně trvá dostat se z jednoho programu na druhý. Ještě jí rok nechám, jestli bude fungovat, pak bych byla nucena ji vyměnit. No kdyby mi naskočila vždycky, když chci, tak bych řekla, že ani problém nemám. Jenže ono to nenaskočí hned, já začnu mačkat něco jinýho a najednou mi to nefunguje.“

Jak často televizi sledujete?

„Tak vždycky večer určitě, jinak podle filmů.“

Máte oblíbené pořady?

„Já hodně koukám na jedničku, nevím proč, asi nemá reklamy, to bude ono, mě ty reklamy otravují.“

Uměla byste si v případě potřeby naladit kanály?

„Ne, to určitě ne, to mi tady zapojoval i ten set box synovec. Vždycky když jsem něco potřebovala, přišel. Jenže teď bydlí na Zavadilce a musí sem jezdit autem.“

Rádio

Vlastníte rádio?

„To jsem si musela pořídit, koupil mi ho syn, ale za moje peníze, abych mohla přehrávat gramodesičky, víte, co myslím, ty CD. Moje vnučka z manželem zpívá v Brně a hezky, tak mi vždycky dají desku a já si ji tu poslouchám.“

Máte oblíbenou stanici?

„No když hrajou ty Budějovický písničky na přání, tak to poslouchám. Mám ráda dechovku, ale může to být i něco jinýho. Ten kravál ne, tam řvou jak bejci, ten hip hop.“

Dřív, když byly gramofony, tak jsem poslouchala hodně, hlavně ty moje oblíbený zpěváky – Chladil, Gott, Bartoška, Černoch, Štědroň, Helekal, Neckář, Kubišová, Bílá zpívá hezky, docela pěkně zpívá ten Vojta Dyk.“

Máte problém s ovládáním?

„No dělám to, co mi synovec řekl. A když nevím jak na to, nechám to být a odpočineme si oba.“

Děkuji Vám za rozhovor!

Tabulka 4: Shrnutí rozhovoru s paní D.

	Vlastní/nevlastní	Pozitiva	Negativa
Mobilní telefon	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní – dříve vlastnila 	<ul style="list-style-type: none"> – telefonování se synem (přijímání hovorů) 	<ul style="list-style-type: none"> – tlačítka bez háčků – malá písmena a číslice, malý displej – špatná hlasitost – pomoc při SMS
Platební karta	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – žádná 	<ul style="list-style-type: none"> – docházení do bankomatu – strach ze zneužití, přepadení, odcizení karty či peněz
sKarta	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – žádná 	<ul style="list-style-type: none"> – docházení do bankomatu – přepadení, odcizení
Televize	<ul style="list-style-type: none"> – vlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – sledování oblíbených programů a pořadů 	<ul style="list-style-type: none"> – reklamy – dlouhé načítání programů – problém s naladěním kanálů
Digitální fotoaparát	<ul style="list-style-type: none"> – nevlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – fotky na památku 	<ul style="list-style-type: none"> – složité ovládání
Rádio	<ul style="list-style-type: none"> – vlastní 	<ul style="list-style-type: none"> – poslouchání oblíbených stanic – poslouchání oblíbených CD 	<ul style="list-style-type: none"> – občasné zapomínání ovládání

Zdroj: Vlastní výzkum

Rozhovor č. 5:

Paní E.

Věk: 79 let

Koníčky: turistika
klub důchodců
trénování paměti

Mobilní telefon

Vlastníte mobilní telefon?

„Ano, ten mám.“

Jaké jsou Vaše zkušenosti s využíváním mobilního telefonu?

„No ty nejlepší, já ho používám hodně a všechny operace na tom umím. Umím napsat SMS, přečíst SMS, posílat MMS, od pravnoučat dostávám fotky, takže s tím problém nemám. Já to mám udělaný na dceru, takže nic neplatím.“

Vyžíváte i jiné funkce mobilního telefonu?

„Tak samozřejmě, posílám a dostávám MMS, mám tam fotoaparát, nařizuji si budík.“

Co považujete na telefonu nejdůležitější?

„Abych se dovolala, od toho to je (smích).“

V čem vidíte největší problém při využívání mobilního telefonu??

„No já v tom vidím jenom výhody, zavolám si, kdy potřebuji, můžu kdykoliv mluvit s dětmi a vnoučaty, posíláme si fotky. Tohle je už můj čtvrtý mobil, vždycky když si vnoučata pořídí nový, tak mi tenhle dají, takže se musím pořád učit to ovládat, protože každý je trochu jiný. V podstatě je to stejný, ale nějaký ty mačkátká jsou jinde.“

Platební karta

Vlastníte platební kartu?

„Nemám, neuvažuji o pořízení. Všechny peníze mám u sebe, mám strach, protože už jednou mi ukradly všechny doklady a peníze, takže s sebou nosím jen doklady a ZTP. Důchod mi chodí sem a příspěvek na péči taky.“

V čem vidíte výhody a nevýhody užívání platební karty?

„Karty se bojím, protože když budu vybírat, může si mě někdo všimnout, v těchhle letech už nemáte takový postřeh a někdo mi to může sebrat jak kartu tak vybraný peníze. Sice

se to dá zablokovat, ale ono se stane, že než to dáte zablokovat, oni už to vyberou. To jsou asi ty nevýhody a výhody? Mě zrovna žádný nenapadají.“

sKarta

Slyšela jste o sKartě?

„Slyšela, ale nejsem proto. Přijde mi složenka, já si dojdu na poštu a oni mi to dají. A zase opatrovat tu kartu, to je jako s tou platební. Ale myslím, že většina lidí, kteří to berou na složenku, tak jim to vyhovuje.“

Vidíte výhody či nevýhody v zavedení sKaret?

„To je to samý, jako u těch platebních. Někdo si mě všimne, všechno mi vezme, taky mě napadá, že velkou nevýhodou je docházení do bankomatů.“

Digitální fotoaparát

Vlastníte digitální fotoaparát?

„Nemám a ani ho nechci. Děti mi ho chtěli koupit, ale já mám bedny fotek, co s nimi. Když něco chci, pošlou mi fotky do mobilu nebo mi to natočí na DVD. A myslím, že pro mě je to zbytečný, jednak se nerada fotím a jednak to považuji za zbytečný. To je pro ty mladý. Oni mi to převedou na ty DVD tak si to pouštím, zrovna teď tam mám DVD z Itálie.“

Televize

Vlastníte televizor?

„No jistě, mám dokonce dvě antény, jednu mám venku, jedna je tady, takže když mi to začne blbnout, přepnu to na tu druhou.“

Máte problém s ovládání?

„Ne, to mi vůbec problém nedělám. Když mi nějaký program nejde, tak si to přepnu.“

Máte oblíbené pořady?

„Já se dívám hodně na dvojku, protože tam jsou ty všelijaký dokumenty, ty pořady typu Ordinace v růžové zahradě, to už mě přestává bavit, protože to je pořád to samý. Pak už i ztrácíte přehled, kdo s kým je. Nebo ta Pilcherová, ty slad'áky, tam už dopředu víte, jak to dopadne. Ale ráda se dívám na AZ-kvíz, Šípa mám ráda, ten jeho pořad.“

Uměla byste si v případě potřeby naladit kanály?

„Tak to nevím, to jsem ještě dělat neuměla. Ale to asi ne.“

Rádio

Vlastníte rádio?

„Mám, nejraději poslouchám Jihočeskou stanici, přes den moc ne, ale ráno, když vstanu. To si pustím na zprávy a na cvičení. Dopoledne a odpoledne nemůžu, to chodím ven.“

Máte problém s ovládáním?

„Ne.“

Děkuji Vám za rozhovor!

Tabulka 5: Shrnutí rozhovoru s paní E.

	Vlastní/nevlastní	Pozitiva	Negativa
Mobilní telefon	– vlastní	– kontakt s rodinou – psaní, čtení SMS, MMS – posílání fotografií od pravnoučat	– žádné
Platební karta	– nevlastní	– není nutné mít u sebe hotovost	– strach ze sledování, krádeže, ztráty
sKarta	– nevlastní	– žádná	– docházení do bankomatů – strach ze sledování, krádeže, ztráty
Televize	– vlastní	– dvě antény – sledování dokumentů	– problém s naladěním kanálů
Digitální fotoaparát	– nevlastní	– fotky na památku	– zbytečné
Rádio	– vlastní	– poslouchání oblíbené stanice	– žádné

Zdroj: Vlastní výzkum

Rozhovor č. 6:

Pan F.

Věk: 91 let

Koníčky: sport - amatérsky

čtení knih

Mobilní telefon

Vlastníte mobilní telefon?

„Pro mě ještě pořád i přes můj věk hraje mobil důležitou roli. I když ho používám s určitým respektem. Nedělám s ním takové legrácky, člověk si může nakropit mnoho škody. Nemohu připustit, aby mi ho někdo ukradl, je to drahá věc.“

Jaké je Vaše nejčastější využívání mobilního telefonu?

„Teď ho využívám nejčastěji k rodině, je to takový rodinný styk. Děti jsou pryč, chceme o sobě vědět. Volám, mám i výhody, že můžu své rodinné příslušníky do pěti, volat zdarma, takže to mi vyhovuje.“

Máte problém s psaním SMS?

„SMS nepíši, není to o tom, že bych to neuměl, ale já radši všechno odbydu ústy.“

Využíváte i jiné funkce mobilního telefonu? Třeba budík, kalendář.

„Ne, k čemu by mi to bylo, kalendář mám, budík taky.“

Co považujete na telefonu nejdůležitější?

„Myslím, že je důležité, aby člověk dobře slyšel zvonění a aby se dovolal na správné číslo, aby nevolal někomu cizímu.“

V čem vidíte největší problém v užívání mobilního telefonu?

„Tak člověk to může telefon ztratit a někdo cizí z něj bude volat. Já to pak budu platit. Taky se mi nelíbí, volání neznámých čísel, kde člověk ani neví, s kým hovoří.“

Platební karta

Vlastníte platební kartu?

„Ano, vlastním.“

Jaké je Vaše nejčastější využití platební karty?

„Já ji spíš využívám k výběru peněz, na začátku měsíce si vyberu peníze a musí mi vydržet do konce měsíce. Pak si zase pokladničku doplním. Lidé dnes hodně nakupují platební kartou, ale to já se bojím, že se mi odečte víc.“

V čem vidíte výhody a nevýhody při využívání platební karty?

„Výhodu vidím především v tom, že mi veškeré finance chodí do bankomatu, kde si peníze vyberu kdykoliv chci, většinou začátkem měsíce a nemusím s sebou neustále nosit hotovost. Nevýhody? Těžko si teď vzpomenu, asi ta zranitelnost seniora, zneužití, kdy hrozí, že Vám kartu ukradnou a zneužijou.“

sKarta

Slyšel jste o sKartě?

„O tom sem slyšel, pro mě je to nesmysl, protože jsem jeden z těch imobilních občanů. Já do bankomatu sice chodím, ale ten jsem si mohl vybrat a je to kousek, u těch sKaret se to týká jedné banky. Ani nevím, kde ta spořitelna tady je. Proč bych měl někam chodit, vybírat si peníze, když mi to chodí sem.“

Vidíte výhody či nevýhody v zavedení sKaret?

„Já bych do toho nešel, i zde hrozí zneužití a ztráta karty. Navíc je i ta nutnost docházet si pro peníze někam do bankomatu. Myslím, že více osob má stejný názor. Výhody v tom nevidím, takhle mi to vyhovuje.“

Televize

Vlastníte televizor?

„Ano.“

Máte oblíbené programy?

„Já miluju přírodu, ta dvojka je mi sympatická. I ta jednička není špatná. Taky mám rád sport, tedy pasivně. Ted' tam nacpali další programy, které jsou zbytečné, dělá mi to nepořádek.“

Jak často sledujete televizi?

„Sleduji jak kdy, podle toho, co se ve světě děje. Volbu prezidenta, papeže jsem sledoval docela často, to jsem měl televizi zapnutou celý den. Někdy ji ale nezapnu.“

Uměl byste si v případě potřeby naladit kanály?

„to ne, stačí když si zavolám jednoho z kluků, oni přijedou.“

Rádio

Vlastníte rádio?

„No několik, jedno malý v kapse, jedno větší na lednici, pak mám ještě někde ve skříni jedno. Častokrát mě rádio uspí.“

Máte oblíbenou stanici?

„Asi ty Budějce, tam hrajou pěkně.“

Máte problém s ovládáním?

„To ani ne.“

Digitální fotoaparát

Vlastníte digitální fotoaparát?

„Nevlastním. V rodině ho má kde kdo, fotí si různé výlety a pak mi to donesou ukázat. Mně by to bylo na nic.“

Děkuji Vám za rozhovor!

Tabulka 6: Shrnutí rozhovoru s panem F.

	Vlastní/nevlastní	Pozitiva	Negativa
Mobilní telefon	– vlastní	– volání rodině – pěti lidem volání zdarma	– ztráta telefonu, provolání peněz – volání neznámých čísel
Platební karta	– vlastní	– veškeré finance v bankomatu – výběr peněz kdykoliv	– zranitelnost seniora – zneužití
sKarta	– nevlastní	– žádná	– zbytečné – zneužití, ztráta karty – docházení do bankomatu
Televize	– vlastní	– sledování oblíbených pořadů	– zbytečné programy – problém s naladěním kanálů
Digitální fotoaparát	– nevlastní	– fotky na památku	– zbytečné
Rádio	– vlastní, několik	– poslouchání oblíbené stanice	– žádné

Zdroj: Vlastní výzkum

Rozhovor č. 7:

Paní G.

Věk: 91 let

Koníčky: hudba
procházky

Mobilní telefon

Vlastníte mobilní telefon?

„Já ho sice mám, ale moc nepoužívám. Já na něj nevidím, mám dvojitý vidění už pár let a všechno vidím dvakrát. Občas mi zavolají děti, ale oni spíš zajdou na návštěvu. A nic jinýho nevyužívám, třeba ty SMS, to taky není pro mě. Podle mě je v tom telefonu moc věcí, mě by stačilo akorát přijímat hovor nebo si zavolat. mám.“

Co považujete na telefonu nejdůležitější?

„Já bych potřebovala nějaký hodně veliký písmena.“

Dobíjíte si kredit nebo využíváte paušál?

„Mně to dobíjí vnučka, já ani nevím. Myslím, že asi 200,- na dva měsíce, já moc nevolám, to oni spíš volají mně.“

V čem vidíte výhody či nevýhody v užívání mobilního telefonu?

„Výhody vidím v kontaktu s rodinou, nevýhody to, že na to špatně vidím, ono je to malý. Taky by to chtělo jednodušší telefon, ten co mám, ten má zbytečnosti, který nevyužiju, k čemu mi je třeba fotoaparát nebo internet.“

Platební karta

Vlastníte platební kartu?

„Ne a nechci jí. Přijde mi to zbytečný, víte, už je mi přes devadesát a moc se nepohybují. Kam bych měla chodit, nakupovat mi stejně chodí tady Oni taky ty bankomaty, s tím bych asi neuměla. Ani bych nevěděla co s tou kartou tam.“

V čem vidíte výhody a nevýhody užívání platební karty?

„Teď jste mě zaskočila, výhody to možná má akorát, že nemusíte u sebe mít peníze, jinak v tom vidím spíš ty nevýhody. Někam docházet, mít strach, že kartu ztratíte, že zapomenete kód, že Vás někdo přepadne, že se Vám karta zasekne. Těch nevýhod vidím hodně.“

sKarta

Slyšela jste o sKartě?

„O tom asi slyšel každý, mluvilo se o tom všude. Nevím, co si o tom myslet. Moc o tom nevím.““

Vidíte výhody či nevýhody v zavedení sKaret?

„Jak jsem říkala, moc o tom nevím. Já jen vím, že to má být něco jako ta platební karta. Takže bych ty výhody a nevýhody asi přirovnala k té platební kartě.“

Digitální fotoaparát

Vlastníte digitální fotoaparát?

„Ne, k čemu by mi byl, však bych neměla ani co fotit a sebe fotit nechci. Fotky tu mám, to jsou většinou děti, ale ty mi sem vozí už hotové. Určitě je to hezké udělat si fotky na památku, dát si je do rámečku, vystavit, vzpomínat, ale pro mě to není, já bych s tím už ani neuměla. Neměla jsem ani ty starý, na film.“

Televize

Vlastníte televizor?

„Já mám velkou televizi, tu moderní, abych na ní dobře viděla, jak mám to dvojitý vidění. Ale řeknu Vám, že mi teda trvalo se na ní naučit.“

Co Vám konkrétně dělalo problém?

„Budete se divit, ale já ji neuměla ani zapnout. Na tom ovladači byly malá tlačítka, jsem se netrefila. Když jsem se konečně trefila, tak jsem ji několikrát vypla nebo mi tam skočilo něco jinýho. No byla to sranda, teď už mi to ale jde. Zase si ale myslím, že je tam toho zbytečně moc, třeba ten teletext, ten vůbec nevyužiju nebo těch tlačítek.“

Máte oblíbené pořady?

„Já mám ráda jedničku nebo dvojku. Taky mám ráda pohádky a český filmy. Ty cizí, to je samé střelení, bouračky.“

Uměla byste si v případě potřeby naladit kanály?

„To opravdu ne, já jsem ráda, když to zapnu, přepnu, vypnu. I takový to základní nastavení mi dělá vnuk, já jsem na to levá.“

Rádio

Vlastní rádio?

„Ano a jsem za něj ráda. Když mě nebaví televize, pustím si dechovky a poslouchám. To rádio asi poslouchám víc jak tu televizi, to není tak složitý, to jenom strčím do zásuvky a už tam mám nastavený Budějce. Ty mám ráda, hrajou pěkné písničky na přání.

Děkuji Vám za rozhovor!

Tabulka 7: Shrnutí rozhovoru s paní G.

	Vlastní/nevlastní	Pozitiva	Negativa
Mobilní telefon	– vlastní	– kontakt s rodinou	– zbytečné funkce – malá písmena
Platební karta	– nevlastní	– není nutné mít u sebe hotovost	– zbytečné – docházení – strach ze ztráty, zapomenutí PIN, přepadení
sKarta	– nevlastní	– žádná	– malá informovanost – podobné jako u platebních karet
Televize	– vlastní	– sledování oblíbených pořadů (ČT, pohádky, č. filmy)	– problém s naladěním kanálů, problém s nastavením TV
Digitální fotoaparát	– nevlastní	– fotky na památku, do rámečku – vzpomínání	– zbytečné – ovládání
Rádio	– vlastní	– poslouchání oblíbené hudby, stanice	– žádné

Zdroj: Vlastní výzkum

Rozhovor č. 8:

Pan G.

Věk: 81 let

Koníčky: hudba

sport

zpívání, hraní na el. klávesy

Mobilní telefon

Vlastníte mobilní telefon?

„Mobilní telefon mám, vzhledem k tomu, že synátor mi ho dal minulý rok k narozeninám, tak já ho plně nevyužívám. Víte, já jsem takový šetrílek a stačí mi hovor na minutu. Nepotřebuji ho k vybavování o počasí a tak. To je takový to nakrátko, nějaká zpráva nebo volám bráchovi, když za ním jedu a vlak má zpoždění, že přijedu později. Na co ho používám hodně, já dělám do muziky, poslouchám tam rádio, spojím si to ze zesilovačem a mám to krásně nahlas.“

Využíváte i jiné funkce mobilního telefonu?

„Mám tam připojení na internet, MMS, to nevyužívám, ani SMS moc nepíšu, na to špatně vidím, takže je to takový, že člověk sáhne vedle a hned musí mazat.“

Dobíjíte si kredit nebo využíváte paušál?

„Kredit, za půl roku tam vložím čtyři stovky a neprovolám to.“

V čem vidíte výhody či nevýhody v užívání mobilního telefonu?

„Výhody jsou, že se dovoláte rodinně, slyšíte je, kdykoliv chcete. Já taky jako velkou výhodu vidím, že tam mám rádio a nemusím si ho kvůli tomu kupovat. Nevýhody vidím v tom, že to vždycky někam položím a nemůžu to najít.“

Platební karta

Vlastníte platební kartu?

„Ne, na co, když si člověk něco chce koupit, dojde si do obchodu.“

V čem vidíte výhody a nevýhody užívání platební karty?

„Je to zbytečný v tomhle věku, bych to nevyužil. Nakupovat bych tím neuměl, s bankomatem taky neumím, ani nevím, kde jsou, akorát bych to ztratil, to ne. Si

představte, když takový člověk jako já, půjde do bankomatu pro peníze. Vždyť sotva chodím, někdo si mě vyhlídne, řekne si, že jsem dědek pomalej a pak mě okradou.“

sKarta

Slyšel jste o sKartě?

„Slyšel. To je taková ptákovina, že větší už nemohl nikdo vymyslet. V tom je velký kšeft, proto to nemohou jen tak odvolat. Nakonec nás chtějí přesvědčit, že to bude jako identifikační karta, ale k čemu, já mám občanku, řidičák, kartičku od pojišťovny. Mi řekněte, kolik korun se za to vyhodilo a oni pak ubírají peníze tam, kde jsou důležitý.“

Vidíte výhody či nevýhody v zavedení sKaret?

„To má samý nevýhody, výhodu v tom nevidím žádnou. Mi řekněte, proč bych si měl chodit pro peníze, který mi chodí teď sem? Já jsem na to zvyklý a měnit to nechci.“

Digitální fotoaparát

Vlastníte digitální fotoaparát?

„Vlastním a dokonce s ním fotím. Nedávno, když tu byl synátor, tak mi fotky chválil.“

Máte problém s ovládáním?

„Ne, já mám ještě jeden z těch prvních digitální fotoaparátů, kde je sedm megapixelů, to víte, dnes lidi chtějí víc a víc megapixelů, mě tohle stačí. Plakáty si tisknout nechci.“

K čemu fotoaparát nejčastěji využíváte?

„Tak jak vidíte, mám všude fotky vnoučat a pravnoučat, ty jsem si fotil sám.“

Televize

Vlastníte televizor?

„Ano, televize je můj společník, když jsem unavený. Ale někdy ji třeba vůbec nezapnu, když mám návštěvu nebo si hraju na klávesy.“

Máte problém s ovládáním?

„Ne, nemám. To není těžký.“

Máte oblíbené pořady?

„Já se hodně dívám na sport, takže ta ČT24 mi vyhovuje, taky mám rád jedničku a český filmy.“

Uměl byste si v případě potřeby naladit kanály?

„To asi ne, ale ještě jsem to neřešil.“

Rádio

Vlastníte rádio?

„Přímo rádio nemám, jako přehrávač a rozhlas, ale mám rádio v mobilu. Tam ho poslouchám často, hlavně ty český písničky.“

Máte oblíbenou stanici?

„Oblíbenou ani ne, já si to často přepínám, hlavně, at' hrajou česky. Když tomu nerozumím, nic z toho nemám.“

Máte problém s ovládáním?

„Ne.“

Děkuji Vám za rozhovor!

Tabulka 8: Shrnutí rozhovoru s panem H.

	Vlastní/nevlastní	Pozitiva	Negativa
Mobilní telefon	– vlastní	– telefonování rodinně – využívání rádia	– odložení a problém s nalezením
Platební karta	– nevlastní	– žádné	– strach z krádeže – docházení do bankomatu
sKarta	– nevlastní	– žádná	– nesmysl – docházení do bankomatu
Televize	– vlastní	– sledování oblíbených pořadů (ČT1, ČT24)	– problém s naladěním kanálů
Digitální fotoaparát	– vlastní	– fotografování vnoučat, pravnoučat	– žádné
Rádio	– vlastní	– poslouchání oblíbené hudby – rádio v mobilním telefonu	– žádné

Zdroj: Vlastní výzkum

5. Diskuze

Význam informačních a komunikačních technologií je obrovský, jejich využívání posiluje soběstačnost a schopnost života v domácím prostředí, umožňuje kontakt a komunikaci se službami i se správními úřady, přispívá ke vzdělávání a informování o dění kolem a přispívá k řešení osamělosti. (5)

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jaké zkušenosti mají senioři s moderní domácí a osobní technikou. V souvislosti s cílem byla položena hlavní výzkumná otázka: S čím mají senioři problémy ohledně moderní domácí a osobní techniky? K získání dat byl zvolen kvalitativní výzkum, metoda polostandardizovaného rozhovoru. Výzkumný soubor tvořilo osm respondentů, konkrétně 3 klienti Domova pro seniory U Hvízdala, 3 klienti Domu s pečovatelskou službou CSS Staroměstská a dva klienti z Domova pro seniory Máj. Jednalo se o pět žen a tři muže ve věku nad 75 let, nejstarší respondentce bylo 92 let, nejmladší 77 let. Z výzkumu nebyl vyřazen žádný rozhovor a byl realizován v březnu 2013. Rozhovory probíhaly bez problémů a v dobré náladě. Respondenti mi odpovídali na všechny kladené otázky. Otázky byly rozděleny na šest základních okruhů: mobilní telefon, platební karty, sKarty, televize, digitální fotoaparát a rádio.

Z výzkumu vyplývá, že zkušenosti s mobilním telefonem mají všichni dotazovaní respondenti, ale v současnosti mobilní telefon využívá pouze pět z nich. Ostatní telefon zrušili především z důvodu nepotřebnosti. Největší pozitiva respondenti vidí v kontaktu s rodinou, na tom se shodli všichni dotazovaní, ovšem ostatní funkce využívají pouze dva dotazovaní. Paní E. využívá mobilní telefon k psaní, čtení SMS, MMS a pan H. využívá mobilní telefon k poslechu rádia. Ostatním připadají ostatní funkce jako zbytečné a nevyžívají je, občas si zavolají, přičemž polovina dotazovaných umí hovory pouze přijímat. Největší problém dělá seniorům problém se zrakem. „*Chtělo by to na to lupu,*“ uvádí paní A. Mobilní telefon je dle respondentů složitý, má zbytečné funkce, malá písmena, malá tlačítka. Paní G vidí problém hlavně ve složitosti. „*Podle mě je v tom telefonu moc funkcí, mě by stačilo akorát přijmout hovor a občas si zavolat,*“ praví. Někteří také uvádějí jako největší problém nízkou hlasitost, či obavy o ztrátu

telefonu a zneužití. Paní E. žádný problém nemá, vidí v jeho využívání pouze pozitiva. Na otázku jaké jsou její zkušenosti s mobilním telefonem, odpověděla: „*No ty nejlepší, já ho používám hodně a všechny operace na tom umím.*“ Dle výzkumu agentury Emporia (viz Příloha 1), která prováděla obdobné šetření, senioři nejčastěji telefon využívají k volání rodině a přátelům, což se mi ve výzkumu také potvrdilo. Na otázku, co považují na telefonu za nejdůležitější, mi polovina dotazovaných odpověděla, že by potřebovaly větší písmena, aby na to dobře viděli. Další odpovědi byly dovolat se tam, kam potřebuji, slyšet zvonění, moc neutratit. Dle Emporie považuje až 65% seniorů za nejdůležitější způsob ovládání a poté 41% seniorů čitelnost displeje. Dle ČSÚ (viz Příloha 2) od roku 2005 významně vzrostl počet seniorů, kteří si pořídili mobilní telefon, věkové kategorii 65+ více jak dvojnásobně. Co se týká výzkumné otázky, tak největší problém s mobilním telefonem mají senioři s funkcemi mobilního telefonu, které jim přijdou zbytečné a s čitelností. Mobilní telefon má malá písmena, malá tlačítka a složité ovládání.

Platební kartu z dotazovaných osmi respondentů vlastní pouze jeden muž. Bylo pro mě překvapením, když jsem zjistila, že pánovi je 91 let. Každý měsíc si s ní vybírá peníze z bankomatu. Tři dotazovaní senioři kartu dříve vlastnili, v současné době už ji nemají, prý je pro ně nepotřebná. Čtyři dotazovaní kartu nemají a nikdy neměli. Myslí si, že není nutná, že je zbytečná. Na otázku v čem vidí největší pozitiva, mi čtyři respondenti odpověděli, že žádná nevidí, vidí v tom pouze negativa a čtyři uvedli, že jako největší pozitivum vidí, že není nutné mít u sebe hotovost. Mezi dalšími odpověďmi bylo, že je možný výběr kdykoliv, není nutnost mít doma peníze a bát se podvodníků. Největší problém dotazovaní senioři vidí ve zneužití, ztráty, strachu z přepadení a v nutnosti docházení do bankomatu. Paní E. v rozhovoru řekla: „*Karty se bojím, protože když budu vybírat, může si mě někdo všimnout, v těchto letech už nemáte takový postřeh a někdo mi to může sebrat, jak kartu tak vybraný peníze.*“

V dalším okruhu jsem se zabývala zkušenostmi s sKartami. Z dotazovaných respondentů sKartu nevlastní nikdo. Nechtějí ji, nevidí v tom žádná pozitiva, převládají negativa. Nevidí důvod, proč by si měli chodit pro peníze někam do bankomatu, když jim to chodí na složenku a vyhovuje jim to. Někteří také ani netuší, co ta sKarta má být.

Myslím, že je tady velký problém s informovaností, je sice pravda, že se o sKartách mluvilo v televizi, psalo v novinách, ale seniorům nikdo pořádně nevysvětlil, co to bude, k čemu to má sloužit, u jaké banky se bude moci vybírat. Myslím, že nebýt internetu, tak ani mi pořádně nevíme, co ta sKarta je. Negativa se u dotazovaných respondentů shodují s platebními kartami. Docházení do bankomatu, strach ze zneužití, krádeže, nutnost pamatovat si další PIN kód.

Důležitou součástí života seniorů je rádio, se kterým mají zkušenost všichni dotazovaní senioři. Rádio vlastní všech osm respondentů, z nichž jeden respondent, pan H. využívá k poslechu rádio v mobilním telefonu. Vnímá to jako výhodu, jelikož má „dva v jednom“ a nemusí kvůli tomu kupovat další přístroj. Paní A. má dokonce dvě rádia, jedno malé a jedno velké. K malému rádiu připojuje sluchátka a nikoho tím neruší. Respondenti vidí pozitiva v poslouchání oblíbené hudby, stanic či CD. Mezi nejoblíbenější stanice patří ČRo České Budějovice, kde nejčastěji poslouchají písničky a zprávy. ČRo České Budějovice má nejraději pět dotazovaných seniorů, ostatní poslouchají ČRo Praha nebo poslouchají různé stanice. Všichni se shodli na tom, že mají nejraději české písničky. „*Když tomu nerozumím, nic z toho nemám,*“ praví pan H. Čtyři dotazovaní senioři uvádí, že s rádiem nemají žádné problémy. Ostatní vidí problém v ovládání rádia a s laděním rozhlasových stanic.

Mezi časté aktivity seniorů patří i sledování televize. Z dotazovaných osmi seniorů vlastní televizor sedm seniorů. Jeden respondent televizi dříve měl, ale musel ji dát pryč. „*Ano, televizi jsem dala pryč, protože jsem na ni dobře neviděla, tak pro mě neměla smysl.*“ Ostatní senioři televizi sledují. Mezi nejoblíbenější programy patří ČT1, ČT2 či ČT24 a mezi nejsledovanější pořady patří dokumenty a české filmy. „*Ty pořady typu Ordinace v růžové zahradě, to už mě přestává bavit, protože to je pořád to samý. Nebo ta Pilcherová, ty sladěky, to už dopředu víte, jak to dopadne.*“ Zahraniční filmy seniory moc nelákají. Jak praví paní paní G.: „*Ty cizí, to jsou samé střilečky, bouračky.*“ Pan H. se pro změnu podívoval, co může dětem dát taková Xena. Jako největší problém respondenti vnímají naladění kanálů. Z dotazovaných osmi respondentů by měli všichni problém a musí popřípadě poprosit o pomoc někoho jiného. Jako další negativa vnímají reklamy, problém s natavením TV a nezajímavé pořady. Podle agentury Focus (41)

63% dotazovaných seniorů mají sledování televize jako volnočasovou aktivitu. Podle tohoto výzkumu je nejčastěji sledovanou stanicí TV Nova, poté až následuje ČT1. Lidé starší 64 let se v televizi dívají především na zpravodajské a publicistické pořady, seriály a filmy a soutěže (48%). Z mého výzkumu se sledování TV Nova nepotvrdilo, z dotazovaných seniorů nikdo neuvedl TV Nova jako svůj oblíbený program. Většina sleduje ČT1 a ČT2. Někteří uvedli i ČT24 a TV Prima Family.

Malé zkušenosti mají senioři s používáním digitálního fotoaparátu. Z dotazovaných seniorů vlastní digitální fotoaparát pouze jeden. Ostatním to připadá zbytečné. Uznávají, že je pěkné mít fotografie na památku, vzpomínat, ale fotoaparáty většinou vlastní členové rodiny a fotografie seniorovi poskytnou. Dotazovaní také uvádějí, že by s přístrojem neuměli, že je na ně moc složitý. Paní A.: „*Dřív to mělo jeden čudlík, který se zmáčknul a teď jich tam je tolik, že se v tom člověk nevyzná.*“ Pan H., který jako jediný fotoaparát vlastní a aktivně využívá, uvádí, že s fotoaparátem žádné problémy nemá. Osobně si myslím, že fotoaparáty mají skutečně obtížné ovládání. I mladším generacím dělá ovládání problém, než se naučí fotoaparát ovládat.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké zkušenosti mají senioři s moderní domácí a osobní technikou. Jejich zkušenosti jsou různé. Největší zkušenosti mají respondenti s rádiem, které vlastní všichni dotazovaní, s televizí, kterou má sedm z osmi dotazovaných a mobilní telefon, který vlastní pět z dotazovaných, ovšem ostatní dříve také vlastnili mobilní telefon. Hlavní výzkumnou otázkou jsem měla zjistit, s čím mají senioři největší problém ohledně moderní domácí a osobní techniky. U mobilního telefonu dělá seniorům největší problém ovládání. Je to způsobené špatným zrakem, malými písmeny, malými tlačítky či složitostí telefonu. Co se týká platebních karet, tak jako největší problém respondenti vidí nutnost docházení do bankomatů. Také zde uvádí strach z přepadení, zneužití, či ztráty platební karty a peněz. Hlavní problémy u sKaret se podobají platebním kartám, docházení do bankomatu, zneužití či přepadení. Jako další problém vidím malou informovanost seniorů. Někteří netuší, k čemu sKarty mají sloužit. Televizor je pro některé volnočasovou aktivitou. Hlavní problém zde je naladění kanálů. Dotazovaní senioři uvedli, že by museli žádat o pomoc někoho jiného. Jako další problém uvádějí problém s natavením TV. Nejméně problémů mají respondenti

s rádiem. Většina nemá žádné problémy, ostatní uvádějí, že největší problém dělá respondentům ovládání rádia, např. při ladění není cit. Ostatní problémy nemají a v užívání rádia vidí spíše pozitiva.

Výsledky výzkumu ukázaly, že i přes svůj věk senioři některé moderní technologie využívají. Nejvyužívanější jsou rádio, televize a mobilní telefon. Platební karty, digitální fotoaparáty a sKarty patří mezi méně využívané či nevyužívané. Velmi mě překvapilo aktivní využívání fotoaparátu u pana H. nebo veliké zkušenosti s technologií u paní E., která využívá aktivně mobilní telefon, píše SMS, posílá MMS, přijímá MMS, přehrává na DVD přehrávači DVD s fotografiemi. I přes určité zkušenosti seniorů si myslím, že tato problematika není dostatečně prostudovaná a senioři jsou stále na okraji této problematiky. Dle mého názoru by pomohlo zavedení kurzů, které se budou věnovat určité problematice, kurzy pro seniory ohledně mobilních telefonů, platebních karet či digitálních fotoaparátů. Také by možná pomohla větší informovanost, více článků, reklam či přednášek. Taková přednáška o sKartách by určitě nebyla k zahození, vzhledem k tomu, že senioři jako jeden z největších problémů uvádí malou informovanost.

Během výzkumu jsem se nesešla se žádnými problémy. Respondenti byli milí a ochotní mi na vše odpovědět. Někteří mě zvali i na kávu či zákusek. Rozhovory byly velmi příjemné. Asi u dvou respondentů jsem během výzkumů zpozorovala únavu, ale i přesto mi ochotně odpovídali na všechny mé dotazy.

6. Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jaké zkušenosti mají senioři s moderní domácí a osobní technikou. V souvislosti s cílem byla položena hlavní výzkumná otázka: S čím mají senioři problémy ohledně moderní domácí a osobní techniky? K získání dat byl zvolen kvalitativní výzkum, metoda polostandardizovaného rozhovoru. Výzkumný soubor tvořilo osm respondentů, konkrétně klienti z Domova pro seniory U Hvízdala, klienti Domu s pečovatelskou službou CSS Staroměstská a klienti z Domova pro seniory Máj. Výzkum byl realizován v březnu 2013.

Z výzkumu vyplývá, že i přes svůj věk senioři některé moderní technologie využívají. Nejvyužívanější jsou rádio, televize a mobilní telefon. Platební karty, digitální fotoaparáty a sKarty patří mezi méně využívané či nevyužívané. Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké zkušenosti mají senioři s moderní domácí a osobní technikou. Jejich zkušenosti jsou různé. Nejvíce zkušenosti mají respondenti s rádiem, které vlastní všichni dotazovaní, s televizí, kterou má sedm z osmi dotazovaných a mobilní telefon, který vlastní pět z dotazovaných, ovšem ostatní dříve také vlastnili mobilní telefon. Hlavní výzkumnou otázkou jsem měla zjistit, s čím mají senioři největší problém ohledně moderní domácí a osobní techniky. U mobilního telefonu dělá seniorům největší problém ovládání. Je to způsobené špatným zrakem, malými písmeny, malými tlačítky či složitostí telefonu. Co se týká platebních karet, tak jako největší problém respondenti vidí nutnost docházení do bankomatů. Také zde uvádí strach z přepadení, zneužití, či ztráty platební karty a peněz. Hlavní problémy u sKaret se podobají platebním kartám, docházení do bankomatu, zneužití či přepadení. Jako další problém vidím malou informovanost seniorů. Někteří netuší, k čemu sKarty mají sloužit. Televizor je pro některé volnočasovou aktivitou. Hlavní problém zde je naladění kanálů. Dotazovaní senioři uvedli, že by museli žádat o pomoc někoho jiného. Jako další problém uvádějí problém s natavením TV. Nejméně problémů mají respondenti s rádiem. Většina nemá žádné problémy, ostatní uvádějí, že největší problém dělá respondentům ovládání rádia, např. při ladění není cit. Ostatní problémy nemají a v užívání rádia vidí spíše pozitiva.

Dle mého názoru by napomohlo zavedení kurzů, které se budou věnovat určité problematice, například kurzy pro seniory ohledně mobilních telefonů, platebních karet či digitálních fotoaparátů. Také by možná pomohla větší informovanost, více článků, reklam či přednášek. Například přednáška o sKartách by určitě nebyla k zahození, vzhledem k tomu, že senioři jako jeden z největších problémů uvádí malou informovanost.

Tato bakalářská práce by mohla sloužit k informovanosti ostatních o dané problematice.

7. Seznam použitých zdrojů

1. BÁRTLOVÁ, Sylva. *Výzkum a ošetřovatelství*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2008. ISBN 978-807-0134-672.
2. Běžné účty pro starší (a méně pokročilé). Co nabízejí banky seniorům?. *Peníze.cz* [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/bezne-ucty/240885-bezne-ucty-pro-starsi-a-mene-pokrocile-co-nabizeji-banky-seniorum>
3. BURDICK, David C a Sunkyo KWON. *Gerotechnology: research and practice in technology and aging : a textbook and reference for multiple disciplines*. New York, NY: Springer Pub, 2004. ISBN 08-261-2516-6
4. Čeští senioři od mobilu vyžadují snadné ovládání. *Emporia* [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.emporia.cz/content/novinky/268etsenio345iodmobiluvyadujsna-dnovldn-138?details>
5. ČEVELA, Rostislav; KALVACH, Zdeněk, ČELEDVÁ, Libuše. *Sociální gerontologie*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3901-4
6. DEVITO, J. A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada Publishing, 2001. ISBN 80-7169-988-8
7. Digitální fotografie pro seniory. *Vyšší odborná škola a Střední škola Varnsdorf* [online]. 2009 [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://www.vosvdf.cz/cmsb/index.php?p=1867>
8. DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 112 s. ISBN 978-802-4741-383.)

9. Era osobní účet. *Era* [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <https://www.erasvet.cz/fyzicke-osoby/ucty/stranky/osobni-ucet/popis-produktu.aspx>
10. Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity (2012) v České republice. In: *MPSV* [online]. [cit. 2013-01-07]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/11696>
11. FIO osobní účet. *FIO* [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.fio.cz/bankovni-sluzby/bankovni-ucty/bezny-bankovni-ucet>
12. HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Sociální gerontologie*. Praha: Galén, 2012. ISBN 978-807-2629-008.
13. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

<http://www.mojeodmeny.cz/cs/lide/depozitni-produkty/muj-ucet.shtml>
14. Jakou funkci bude sKarta plnit?. *Sociální Reforma* [online]. 2012 [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/18>
15. JANÁČKOVÁ, L; WEISS, P. *Komunikace ve zdravotnické péči*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-477-9
16. Jeden účet stačí. *Šťastní senioři* [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.stastniseniori.cz/penize/jeden-bankovni-ucet-staci.html>
17. KALVACH, Zdeněk; ONDERKOVÁ, Alice. *Stáří – Pojetí geriatrického pacienta a jeho problémů v ošetrovatelské praxi*. Praha: Galén, 2006. ISBN 80-7262-455-5
18. Karta sociálních systémů. *Sociální Reforma* [online]. 2012 [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/3>
19. KLEVETOVÁ, Dana a Irena DLABALOVÁ. *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-802-4721-699

20. Kurz na zpracování digitální fotografie pro seniory. *Jablonec nad Nisou - obec přátelská rodině* [online]. 2012 [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://www.jabloneckarodina.cz/cs/seniори/program-pro-seniory/kurz-na-zpracovani-digitalni-fotografie-pro-seniory.html>
21. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
22. Letos celá Evropa stárne aktivně. *MPSV* [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/14214/tz_311212a.pdf
23. MÁČE, Miroslav. *Platební styk: klasický a elektronický*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1725-5
24. MALÍKOVÁ, Eva. *Péče o seniory v pobytových sociálních zařízeních*. Praha: Grada Publishnig, 2011. ISBN 978-80-247-3148-3
25. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
26. Můj účet. *Moje odměny* [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.mojeodmeny.cz/cs/lide/depozitni-produkty/muj-ucet.shtml>
27. NĚMCOVÁ, Marie. *Digitální fotografie pro seniory: [přívětivý průvodce fotografováním]*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1857-3.
28. O ageismu. *Ageismus* [online]. {2009} [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://www.ageismus.cz/?m=2&lang=cz>
29. O rozhlase. *Český rozhlas* [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/informace/informace/>
30. O2 Neon S Senior. *Telefonica O2* [online]. [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: https://www.o2.cz/osobni/mobilni-tarify/132351-neon_senior.html

31. PETRÁŠOVÁ, Lenka. Deset mýtů o stáří. Snadno rozbitných. *Vital Plus - časopis pro seniory* [online]. 2011 [cit. 2012-11-19]. Dostupné z: <http://www.vitalplus.org>
32. PICHAUD, Clément; THAREAUOVÁ, Isabelle. *Soužití se staršími lidmi*. Praha: Portál 1998. ISBN 80-7178-184-3
33. Platební karty. *Reiffeisenbank* [online]. [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://www.rb.cz/osobni-finance/platebni-karty/>
34. Pohled do historie mobilních telefonů. *SAMI GSM Servis* [online]. [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://www.servis-sonyericsson.cz/zajimavosti.html>
35. POKORNÁ, A. *Komunikace se seniory*. Praha : Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3271-8
36. Pro koho je sKarta určena?. *Sociální Reforma* [online]. 2012 [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/20>
37. Přejít na nový systém. *Sociální Reforma* [online]. 2012 [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/72>
38. REIFOVÁ, I A KOL. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál 2004. ISBN 80-7178-926-7
39. Rozhlasové poplatky. *Český rozhlas* [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <https://zis-ext.rozhlas.cz/PagesFO/DefaultFO.aspx>
40. SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Sociologie stáří a seniorů*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-802-4738-505.
41. Senioři a média. *Focus* [online]. [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://www.focus-agency.cz/rubrika/novinky/>

42. Senioři a technika. *Zdravý senior* [online]. [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://www.zdravy-senior.cz/technika/mobilni-telefon-pro-duchodce.html>
43. SLOWÍK, Josef. *Komunikace s lidmi s postižením*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-691-9
44. Starý neznamená nemocný. *Linet* [online]. 2006 [cit. 2012-11-19]. Dostupné z: <http://www.linet.cz/zdravotnicka-technika/o-spolecnosti/casopis-komfort/Komfort-1-2006/27643/Stary-neznamena-nemocny>
45. ŠTĚPANÍK, J. *Umění jednat s lidmi 2*. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 80-247-0844-2
46. TOPINKOVÁ, Eva. *Geriatric pro praxi*. Praha: Galén, 2005. ISBN 80-7262-365-6
47. TOPINKOVÁ, Eva; NEUWIRTH Jiří. *Geriatric pro praktického lékaře*. Praha: Grada Publishnig, 1995. ISBN 80-7169-099-6
48. TOŠNEROVÁ, Tamara. *Ageismus: průvodce stereotypy a mýty o stáří*. Praha: Ambulance pro poruchy paměti, 2002. ISBN 80-238-9506-0.
49. VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-802-4721-705
50. VENGLÁŘOVÁ, Martina; MAHROVÁ, Gabriela. *Komunikace pro zdravotní sestry*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1262-8
51. VIDOVIČOVÁ, Lucie a Ladislav RABUŠIC. *Věková diskriminace - ageismus: úvod do teorie a výskyt diskriminačních přístupů ve vybraných oblastech s důrazem na pracovní trh*. Praha: VÚPSV, výzkumné centrum Brno, 2005. ISBN 80-239-4645-5.

52. WEBER, Pavel a kol. *Minimum z klinické gerontologie pro lékaře a sestru v ambulanci*. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně, 2000. ISBN 80-7013-314-7
53. WEBER, Pavel. Stárnutí a stáří v 21. století. *SANQUIS*. 2010, č. 83. ISSN 1212-6535
54. WOLD, Gloria Hoffmann. *Basic geriatric nursing*. St. Louis, MO: Mosby Elsevier, 2008. ISBN 978-032-3052-436.
55. Základní informace - Univerzita třetího věku. *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta* [online]. [cit. 2013-01-14]. Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/u3v/zakladni-informace>
56. ZIMMELOVÁ, Petra. Mezigenerační problematika seniorů v realitě 21. století. In *Problematika generace 50 plus*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2009. s. 15-18. ISBN 978-80-7394-187-1

8. Klíčová slova

Senior

Stárnutí

Moderní technika

Stárnutí v 21. století

Mobilní telefon

Platební karta

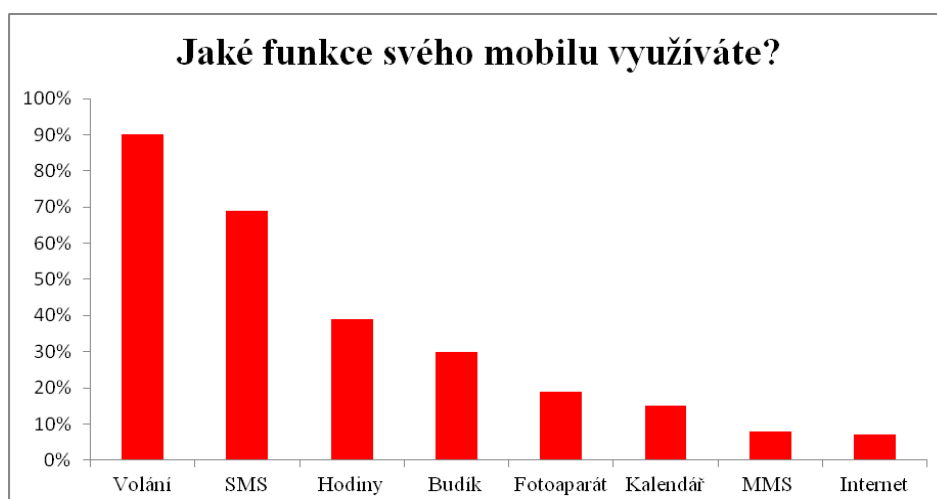
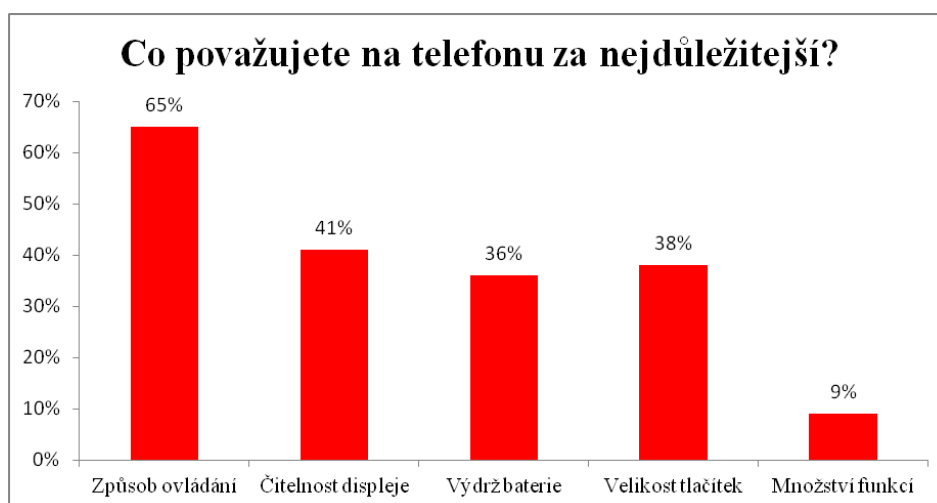
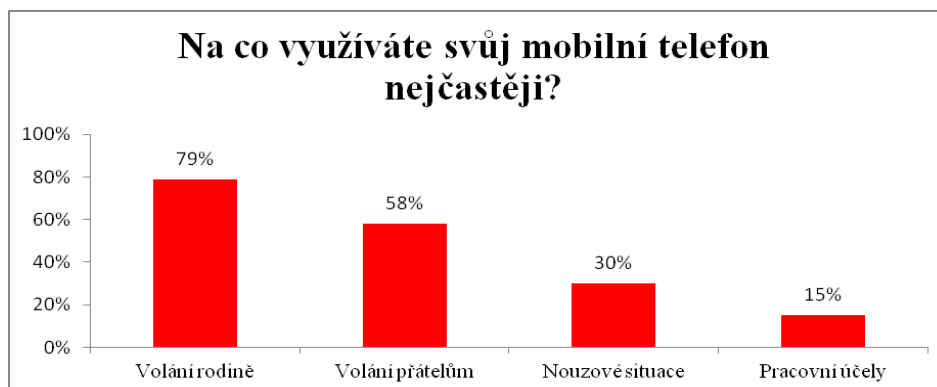
9. Přílohy

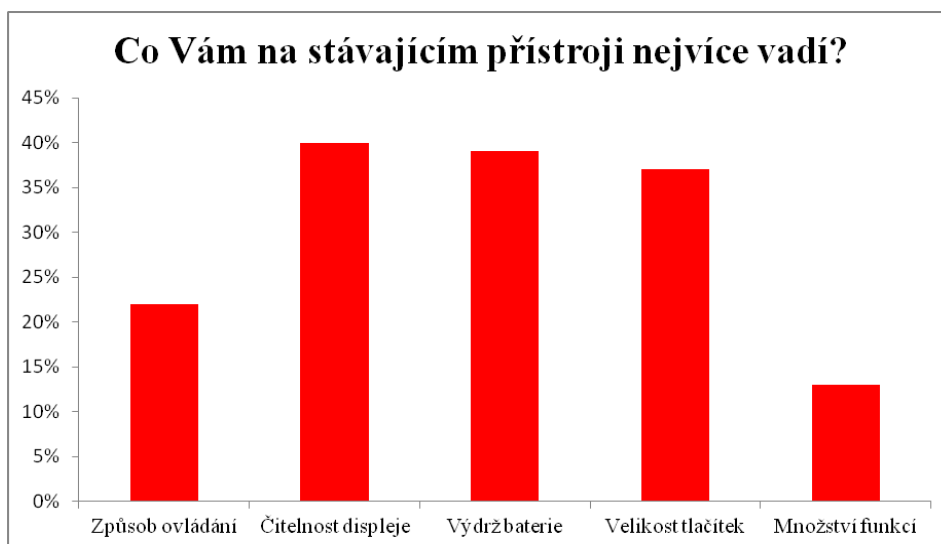
Příloha 1: Výzkum Emporia - Mobilní senioři

Příloha 2: Uživatelé mobilního telefonu

Příloha 3: Mobilní telefon pro seniory

Příloha 1: Výzkum Emporia - Mobilní senioři

Zdroj: Mobilní senioři. [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: http://mobil.idnes.cz/specialni-priloha.aspx?y=mob_tech/mobilni-seniori.htm

Příloha 2: Uživatelé mobilního telefonu

		2005		2006		2007		2008		2009		2011	
		v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%	v tis.	%
Celkem		6 591,7	75,8	7 178,4	83,1	7 443,1	85,5	7 743,6	87,9	8 053,0	90,6	8 235,0	93,9
Věková skupina	16-24	1 256,3	92,2	1 190,2	97,7	1 189,0	97,8	1 196,2	97,9	1 194,2	98,0	1 140,1	98,7
	25-34	1 615,6	94,4	1 690,3	97,7	1 700,2	98,1	1 706,8	98,3	1 690,8	98,6	1 600,3	99,2
	35-44	1 208,1	89,1	1 333,5	95,8	1 378,0	96,6	1 431,0	97,1	1 498,2	98,5	1 591,0	99,4
	45-54	1 190,2	80,3	1 301,2	90,5	1 311,8	93,2	1 333,5	95,9	1 342,8	97,0	1 343,4	99,1
	55-64	893,9	66,4	1 060,5	76,0	1 200,2	83,7	1 281,5	87,7	1 334,5	90,4	1 409,7	94,9
	65-74	-	-	442,3	54,3	472,6	57,1	575,7	67,8	675,8	76,6	823,7	86,9
	75+	-	-	160,2	24,8	191,2	28,8	219,0	32,3	316,7	46,0	386,7	57,7
	65+	427,6	29,8	602,5	41,2	663,8	44,5	794,7	52,1	992,5	63,2	1 210,5	74,8
Pohlaví (16+)	Muž	3 362,8	80,1	3 640,6	87,2	3 755,6	89,0	3 890,5	90,9	4 008,1	92,6	4 104,5	95,7
	Žena	3 228,9	71,8	3 537,7	79,9	3 687,5	82,1	3 853,1	85,0	4 045,0	88,7	4 190,5	92,3

Zdroj: Uživatelé mobilního telefonu. *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=ICT0060UU&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=3

Příloha 3: Mobilní telefon pro seniory

Zdroj: Ideální telefon musí být jednoduchý. *Emporia* [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: http://www.emporia.cz/_data/container/container_85_cz/Dokument.77/infografika_emporia.pdf